

Taipalsaaren kunta

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2026–2027

Kunnanhallitus 9.12.2024 / 176 §
Kunnanvaltuusto 16.12.2024 / 60 §

TAIPALSAARI

SISÄLLYSLUETTELO

1.	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	4
1.1	Taloussuunnittelun perusteet.....	4
1.2	Suunnittelun taloudelliset perusteet	4
1.2.1	Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden ennuste	4
1.2.2	Taipalsaaren kuntatalouden perusteet	6
1.2.3	Verotulot	7
1.2.4	Valtionosuudet	8
1.3	Kuntastrategia ja muut suunnitteluperusteet.....	9
1.3.1	Väestön rakenne ja väestömäärän kehitys.....	10
1.3.2	Työpaikat	12
1.4	Riskianalyysi.....	12
2.	TALOUSARVION SITOVUUS, SEURANTA JA STRATEGISET TAVOITTEET	14
2.1	Talousarvion sitovuus ja tilivelvolliset.....	14
2.2	Talousarvion seuranta	16
2.3	Strategiset tavoitteet.....	16
3.	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	18
3.1	Ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen jakautuminen meno- ja tulolajeittain	18
3.2	Talousarvion sisäiset erät	19
3.3	Talousarvio ja -suunnitelma / Tuloslaskelmat 2023 – 2027	20
3.4.	Tehtäväalueiden tuloarviot, määrärahat ja tavoitteet.....	22
	100 Vaalit	22
	200 Tarkastus ja arviointi	22
30	Konsernihallinto.....	22
	300 Hallintopalvelut	23
	320 Elinvoimapalvelut.....	24
	325 Työllistämispalvelut (sis. D326 Kotouttaminen)	26
	330 Sosiaali- ja terveystaloudet (HUOM! Budjetoidaan sivlaan).....	28
40	Sivistyspalvelut.....	29
	400 Sivistyspalveluiden hallinto	29
	405 Ruokapalvelut	31
	480 Varhaiskasvatus	34
	490 Kulttuuri ja vapaa-aika	35
50	Tekniset palvelut	38
	500 Teknisten palveluiden hallinto	38

510 Kaavoitus.....	40
570 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut.....	42
575 Liikenneväylät.....	43
580 Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet.....	44
590 Vesihuoltolaitos.....	46
4. TULOSLASKELMAOSA.....	48
4.1 Tuloslaskelmaosan tuloarviot ja määrärahat.....	48
5. RAHOITUSOSA.....	50
5.1 Rahoituslaskelma.....	50
6. HENKILÖSTÖOSA.....	52
6.1 Henkilöstön lukumäärä.....	52
6.2 Henkilöstökulut.....	52
7. INVESTOINTIOSA.....	53
7.1 Investointiohjelma 2025 ja investointisuunnitelma 2026–2027.....	53
8. KONSERNIOSA.....	55
8.1 Tytäryhtiöiden tavoitteet taloussuunnittelukauden vuosille 2025–2027.....	55

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1 Taloussuunnittelun perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelma-kausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteutuvat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

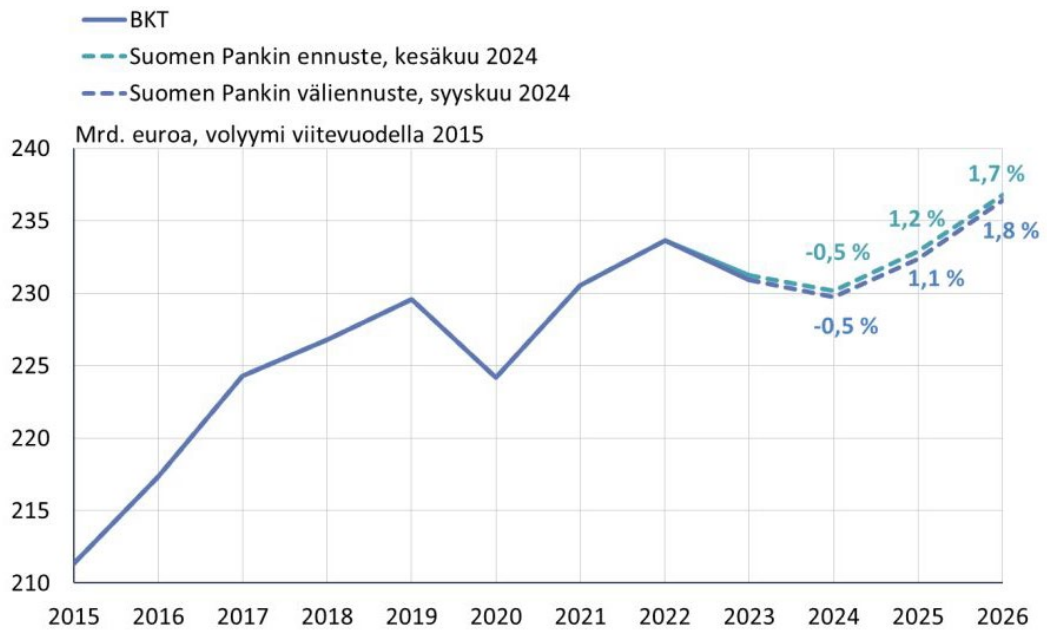
1.2 Suunnittelun taloudelliset perusteet

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden ennuste

Suomen Pankin lokakuun 2024 väliennusteen mukaan Suomen talouden supistuminen jatkuu odotettua pidempään. Bruttokansantuote (BKT) laskee 0,5 prosenttia vuonna 2024, mikä on suurempi pudotus kuin syyskuussa 2023 ennustettu 0,2 prosenttia. Talousnäkyvät pysyvät heikkoina myös vuoden 2025 alussa, mutta elpyy huomattavasti vuoden jälkipuoliskolla. Suomen Pankin mukaan BKT:n kasvu on 1,1 prosenttia vuonna 2025 ja vuonna 2026 1,8 prosenttia.

Valtiovarainministeriön syksyn 2024 taloudellisen katsauksen mukaan bruttokansantuote (BKT) laskee 0,2 prosenttia vuonna 2024 ja kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026.

Talouden toipuminen on tahmeaa

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

© Suomen Pankki, 16.9.2024, 41502@BKT_ Sis_juvut

Työllisyystilanne heikkenee edelleen taantumana vuoksi. **Työllisyysasteen** ennustetaan laskevan 77,2 prosenttiin vuonna 2024, kun aiemmin arvioitiin 77,7 prosenttia. Talouden toipuessa vuonna 2025 työllisyysasteen ennustetaan nousevan 78,7 prosenttiin.

Eri tekijät tukevat Suomen talouden toipumista lähivuosina. Työllisyyden koheneminen, maltillinen inflaatio ja ansioiden nousu kasvattavat ostovoimaa. Lisäksi viennäkymiä parantaa euroalueen talouden vahvistuminen. Kotitalouksien ja yritysten luottamuksen arvioidaan elpyvän vähitellen, ja rahoitusmarkkinoilla odotetaan korkojen laskevan asteittain.

Ennusteen **riskit painottuvat edelleen heikomman kehityksen suuntaan**. Geopoliittinen jännite erityisesti Euroopassa sekä maailmantalouden kasvun hidastuminen heijastuvat Suomen talousnäkyymiin. Korkojen nousu hillitsee edelleen investointeja ja erityisesti kiinteistömarkkinoiden jähmettyminen vaikuttaa asunto- ja rakennussektoreihin. Asuinrakentamisen näkymät ovat pysyneet edelleen haastavina, ja odotettavissa on, että alan vaikeudet hidastavat edelleen työllisyyden parantumista ja laajentavat taantumana vaikutuksia koko talouteen.

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion mukaan kuntien ja kuntayhtymien talouden tila oli poikkeuksellisen vahva vuonna 2023. Tämä johtui sote-uudistukseen liittyneiden poikkeuksellisten ja kertaluonteisten tuloerien vuoksi. Soten varjossa kuntien sivistystoimen kustannukset kasvoivat kuitenkin nopeasti, minkä vuoksi kuntien taloudelliset tunnusluvut ovat alkaneet heikentyä vuoden 2024 alkupuolella.

Kuntien talousjohtajat kertoivat syksyn Talousbarometrissä, että kunnan tämänhetkinen talouden tila on tyypillisesti huono tai melko huono. Vastausten keskiarvo oli 2,9, kun se viime syksynä oli vielä 3,3. Vastauksia annetaan asteikolla 1–6. Mediaani eli keskimäinen vastaus tippui kuitenkin jo 2,0:een viime kevään 3,0:sta. Vastausjakaman vinoutta kuvaa myös se, että peräti 80 kuntaa kokee kuntansa talouden tilan olevan tällä hetkellä huono tai erittäin huono. Hyvänä talouden tilaa pitää 22 kuntaa vastanneiden joukosta.

Tilanne on vakava erityisesti monissa isoissa kaupungeissa. Kuntakoryhmittäin tarkastellen tämänhetkinen taloustilanne koetaan heikoimmaksi isoissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Kyseisessä kuntakoryhmissä vastausten keskiarvo oli vain 2,1 (huono), kun pienimmissä kuntakoryhmissä vastausten keskiarvo nousi 3,0 eeen, eli melko huonoon.

Talousbarometrin mukaan kuntien tilanteet vaihtelevat voimakkaasti myös alueittain. Maakunnista heikoimmat tämänhetkiset tilanteet löytyvät Kymenlaaksosta (keskiarvo 2,0), kun taas talouden tila on aivan erinäköinen Lapissa ja Pohjanmaalla (3,5). Samankin maakunnan sisällä vastaukset voivat olla eri suuntaisia.

Yli puolet kunnista odottaa, että kunnan taloustilanne heikkenee vuoden 2025 aikana edelleen. (Minna Punakallio, blogi 16.9.2024)

1.2.2 Taipalsaaren kuntatalouden perusteet

Kunnan toiminnan painopisteitä ohjaa valtuustossa 16.2.2022 (10 §) hyväksytty kuntastrategia vuosille 2022–2025. Strategian visiona on Parasta elämää. Ja sen painopisteinä ovat Kaikenikäiset samassa veneessä, Luonto ja Tasapainoinen talous.

Vuoden 2025 talousarviota ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelmaa on laadittu tilanteessa, jossa talouden suhdanne näkyy kunnan verorahoituksessa. Verorahoitus nousee kuitenkin ennusteen mukaan vuoden 2024 arvioidusta toteumasta n. 0,29 milj. euroa.

Kuntamaiseman painelaskelmaa on käyty läpi valtuuston iltakoulussa kesäkuussa ja talousarvion raamitusta hallituksessa syyskuussa 2024. Tavoitteena on suunnittelu-kauden talouden tasapaino.

Talousarvion raamissa palkkojen nousun arvioitiin työehtosopimusten kustannusvaiikutusten mukaisesti enintään kolme (3) prosenttia. Muissa ei-kiinteiden sopimusten kustannuksissa kasvuraami arvioitiin enintään kahteen (2) prosenttiin. Kaikkien kulojen kohdalla määrärahoja tarkasteltiin kriittisesti talousarvio-ohjeistuksen mukaisesti.

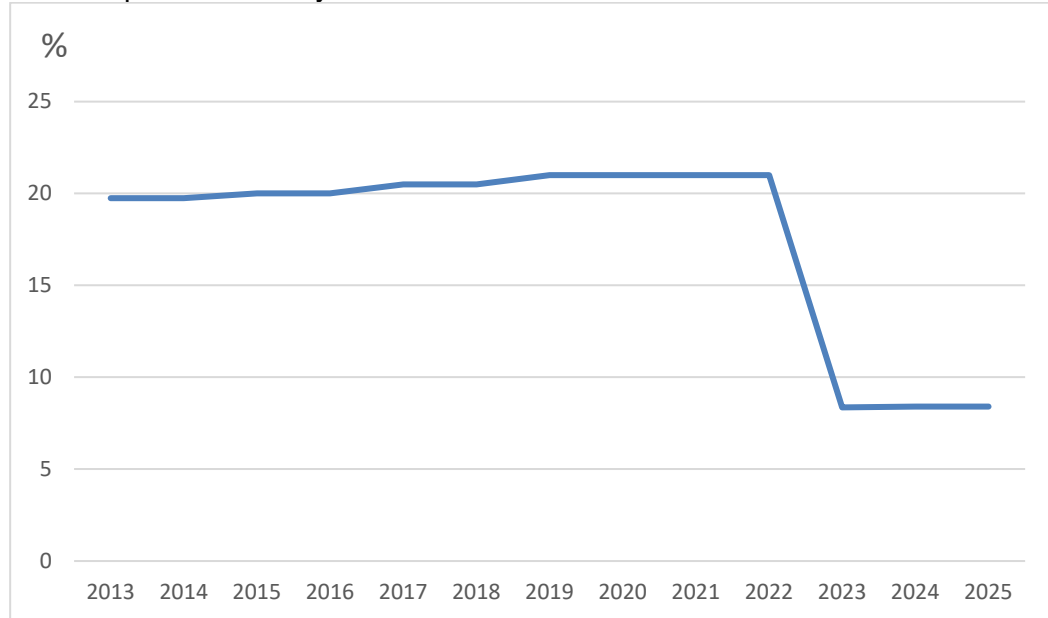
Käyttötalouden toimintatuotot ja -kulut on eritelty luvussa 3 Käyttötalousosa.

Verorahoituksen (verot ja valtionosuudet) määräksi on arvioitu yhteensä 14.920.462 euroa (Ta 2024: 13.193.227 euroa). Valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 2.918 462 euroa (Ta 2024: 2.130.227 euroa).

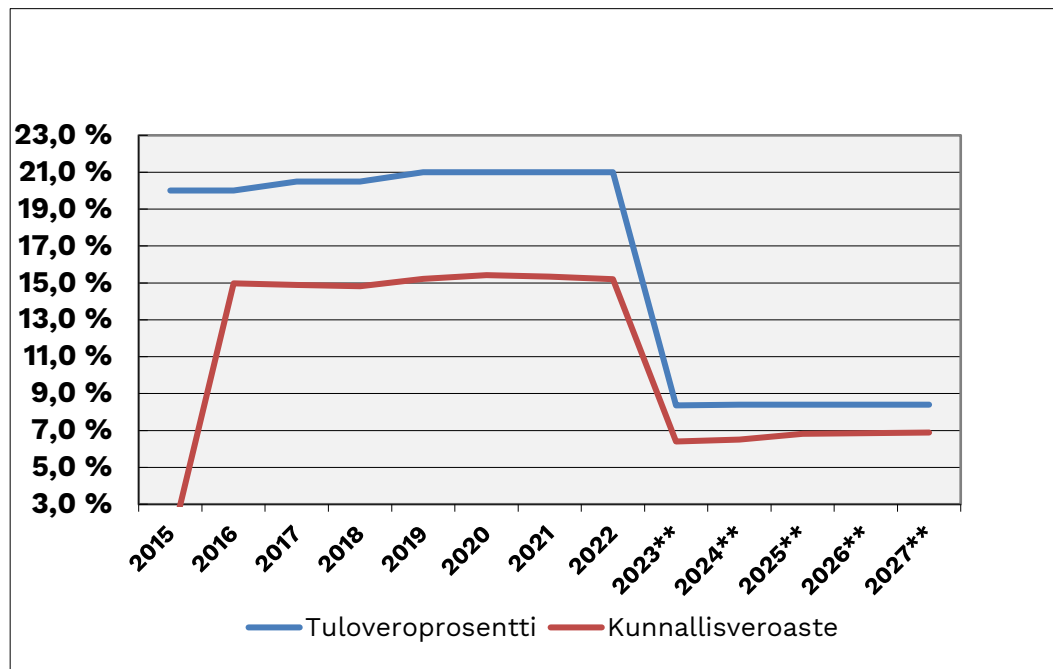
1.2.3 Verotulot

Kunnan verotulot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta. Talousarvio 2025 on laadittu käyttäen kunnanvaltuuston hyväksymiä tulovero- sekä kiinteistöveroprosentteja. Vuodelle 2025 säädetty tuloveroprosentti on 8,40.

Tuloveroprosentin kehitys on vuosina 2013–2025 ollut seuraava:

Verohallinnon ja kuntaliiton verotulojen ennustekehikon mukaan efektiivinen kunnallisveroaste 2025 Taipalsaarella veroprosentin 8,40 prosentista laskien vähennysjärjestelmä huomioon ottaen on 6,81 prosenttia (Ta 2024: 6,54 %).

Kiinteistöveroprosentit vuonna 2025 (suluissa vuoden 2024 prosentit) ovat Taipalsaaren kunnassa seuraavat:

- rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentti 1,40 % (1,40 %)
- maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,40 % (1,40 %)
- vakituinen asuinrakennus 0,50 % (0,50 %)
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,30 % (1,30 %)
- rakentamaton rakennuspaikka, 3,50 % (3,50 %) ja
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti 0,00 % (0,00 %).

Taipalsaari**S 1 000 €**

0

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	18 493	9 155	8 959	9 225	9 627	9 887
<i>Muutos %</i>	-1,4	-50,5	-2,1	3,0	4,4	2,7
Yhteisövero	1 026	558	566	599	639	674
<i>Muutos %</i>	-11,5	-45,6	1,4	5,9	6,7	5,5
Kiinteistövero	2 194	2 151	2 191	2 178	2 178	2 178
<i>Muutos %</i>	4,9	-2,0	1,9	-0,6	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	21 713	11 864	11 716	12 002	12 444	12 739
<i>Muutos %</i>	-1,3	-45,4	-1,2	2,4	3,7	2,4

Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu

Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	132,2	138,4	140,2	141,6	142,9	145,6
<i>Kuluttajahintaindeksin muutos</i>	7,1	6,2	1,8	1,4	1,3	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi	140,3	144,8	146,9	150,3	153,6	157,2
<i>Peruspalv. hintaindeksin muutos</i>	3,7	4,5	2,1	3,4	3,3	3,3

Taipalsaari

Kuva: Kuntaliton verotuloennuste vuosille 2022–2027.

/lähde: Kuntaliitto syyskuu 2024

1.2.4 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien palvelujen saataavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella veroasteella. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus myönnetään varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen, kirjastotoiminnan, yleisen kulttuuritoimen ja asukasperustaisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen järjestämiseen.

Myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmä ja verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus ovat osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Lisäksi kun-

nan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät yleinen osa, erityisen harvan asutuksen ym. lisäosat, järjestelmämuutoksen tasaus ja valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset, mm. veromenetysten kompensatio. Veromenetysten kompensatio on valtionosuuslaskelmassa eriytetty omalle momentilleen peruspalvelujen valtionosuudesta.

Yksittäisen kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta perusteesta/kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on yhtä suuri (€/asukas) kaikissa kunnissa. Peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyy erilaisia laskentaosia.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisesta käytöstä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2025 on 3.743.758 euroa. Valtionosuudesta vähennetään opetus- ja kulttuuritoimen oppilas-, asukas- ja tuntiperusteiset valtionosuudet, koska kunnassa ei järjestetä toisen asteen opetusta. Talousarvioon sisältyy tätä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta -825 296 euroa. Lisäystä valtionosuudessa ovat verokompensaatiot 405.709 euroa. Näiden mukaan maksettava ennakollinen valtionosuus vuoden 2025 talousarviossa on 2.918.462 euroa.

1.3 Kuntastrategia ja muut suunnitteluperusteet

Taipalsaaren kuntastrategian 2022–2025 visio on Taipalsaari – Parasta elämää. Strategian painopisteinä ovat 1) Kaikenikäiset samassa veneessä, 2) Luonto ja 3) Tasapainoinen talous.

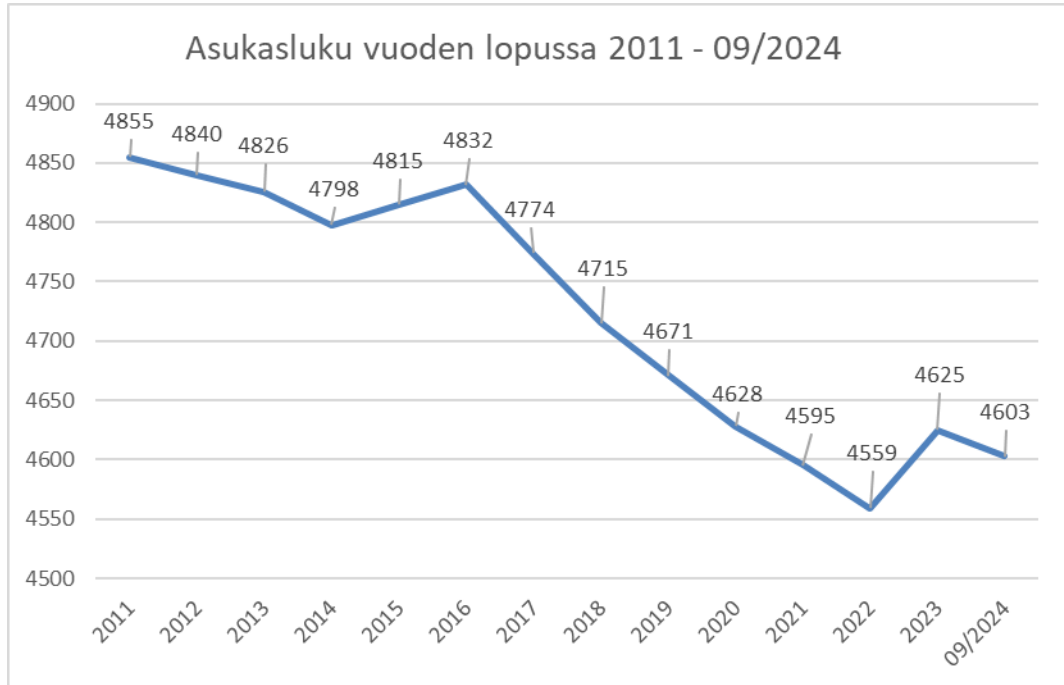
Painopisteiden mukaisina toimenpiteinä ovat seuraavat:

- 1) Lisäämme aktiivisesti kuntalaisten yhdenvertaisuutta hyvinvointi- ja terveyseroja kaventamalla. Panostamme kasvu- ja oppimisympäristöihin sekä harrastustoimintaan. Vahvistamme kuntalaisten ja kolmannen sektorin osallisuutta. Tehostamme sidosryhmien välistä viestintää.
- 2) Kunnioitamme monimuotoista luontoamme ja teemme valintoja sen puolesta. Elinympäristömme on puhdas, aktivoiva ja turvallinen. Huomioimme ekologisuuden ja ympäristön kaikissa maankäytön ja rakentamisen ratkaisuissa.
- 3) Taipalsaari on Suomen vetovoimaisimpia kuntia. Tonttitarjontamme on monipuolista ja riittävää. Hoidamme talouttamme vastuullisesti. Konsernijohtamista tukeva omistajaohjaus ja yhtiöiden toiminta sekä talous on ennustettavaa. Määrätietoisella johtamisella yritys-kanta vahvistuu, henkilöstö voi hyvin, matkailun merkitys kasvaa ja työllisyys säilyy korkeana

Tulevan valtuustokauden alkuun arvioidaan nykyisen kuntastrategian toimivuus ja päivityksen tarve vuosille 2026–2029.

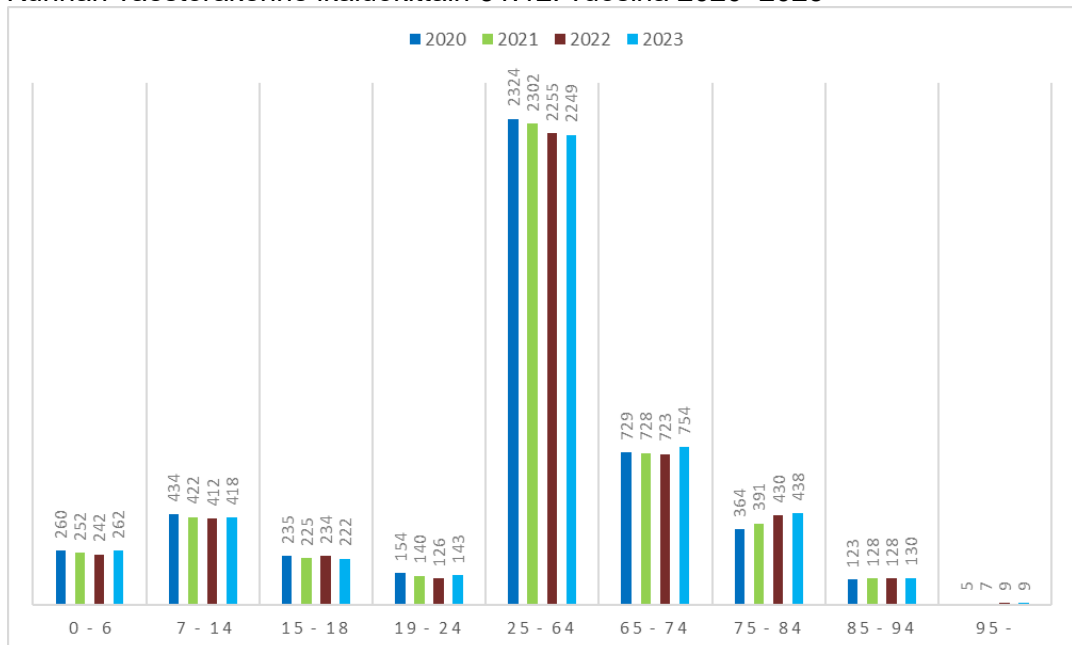
1.3.1 Väestön rakenne ja väestömäärän kehitys

Kunnan väkiluku on noussut vuodenvaihteesta 2022–2023 vuoden loppuun 2023 mennessä 66 henkilöllä, mutta laskenut viimeisimmän ennakkotilaston mukaan 22 henkilöllä ollen 4 603 henkilöä syyskuun lopussa 2024.

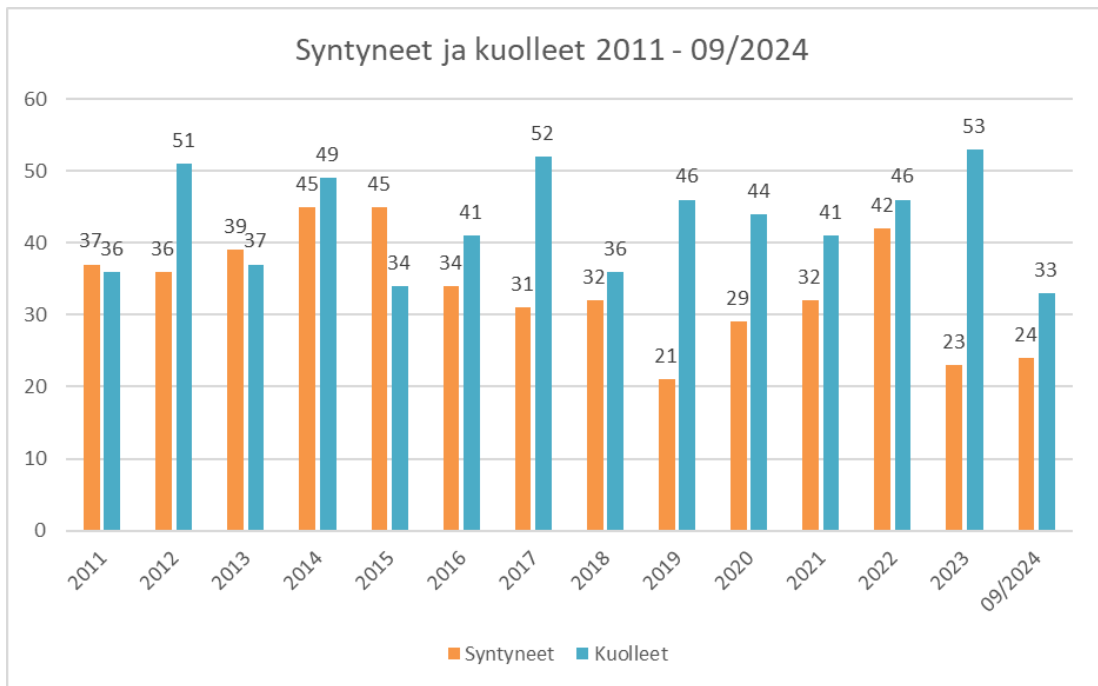
Kuva: Taipalsaaren asukasluvun kehitys vuosina 2011–09/2024 (ennakko)

Kunnan väestörakenne ikäluokittain 31.12. vuosina 2020–2023

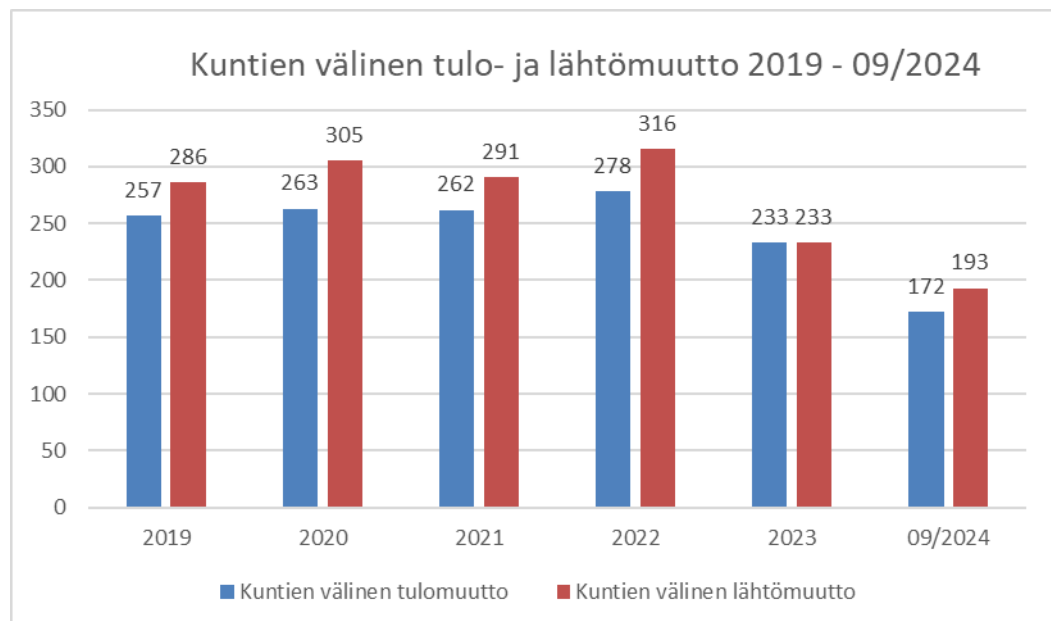

Muutos eri ikäryhmissä vuodesta 2020 -> 2023

0 - 6	2
7 - 14	-16
15 - 18	-13
19 - 24	-11
25 - 64	-75
65 - 74	25
75 - 84	74
85 - 94	7
95 -	4

Kuva: Taipalsaaren kunnan syntyneiden ja kuolleiden määrän vaihtelu vuosina 2011–09/2024

1.3.2 Työpaikat

Työpaikat	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yksityinen sektori	311	305	274	280	303	269	307	270
Valtio	0	1	0	1	0	0	2	0
Kunta	263	260	256	237	245	294	279	295
Valtioenemmistöinen Oy	1	1	0	1	1	2	2	0
Yrittäjät	249	240	243	241	242	215	218	213
Tuntematon	3	1	2	1	3	2	1	4
Alueella työssäkäyvät yhteensä	827	808	779	761	794	782	809	782

1.4 Riskianalyysi

Taipalsaaren kunnan riskianalyysi

Taipalsaaren kunnan riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakkoinnilla. Riskienhallinta pohjautuu kunnanvaltuuston 11.6.2014 § 20 päättämään Taipalsaaren kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin sekä kunnanhallituksen 10.5.2016 § 101 päättämään sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjeeseen.

Toimialat ovat tehneet riskianalyysejä päivityksiä toimintavuoden aikana. Riskienhallintaryhmän muodostaa kunnan johtoryhmä, ja tietosuojavastaava toimii osana riskienhallintaryhmää tietosuojaan liittyvissä kokonaisuuksissa.

Riskianalyyseistä merkittävimiksi riskeiksi nousseet riskit on jaoteltu neljään luokkaan seuraavasti:

Strategiset riskit

- Kuntastrategia on hyväksytty valtuustossa vuosille 2022–2025. Strategian jalkauttaminen toiminnassa on ensiarvoisen tärkeää. Toisaalta nyt tilanteen ollessa talouden vakavien haasteiden osalta parempi kuin aiemmin, niin on keskityttävä talouden ohella muiden painopisteiden (elinvoima, hyvinvointi) mukaan ottamiseen kehittämisessä.
- Toimintaympäristön lisääntyvä taantuma ja vaikutukset elinkeinorakenteeseen. Tähän voidaan yrittää vaikuttaa toimimalla ennakoivasti yhteistyössä yritysten kanssa.
- Maakunnan väkimäärän aleneminen aiheuttaa lisää paineita kunnan vähenevään tulorahoitukseen ja lisääntyviin menoihin.

Taloudelliset riskit

- Valtionosuuksien leikkaukset ja ansiotulojen heikko kehitys. Uhkana tulorahoituksen riittämättömyys ja velkaantuminen.
- Hallitsematon kustannuskehitys sekä puutteellinen menojen hallinta
- Korkojen nousu tulevaisuudessa. Nykyinen korkotaso on noussut matalista nolllakoroista tällä hetkellä lähemmäs kolmea prosenttiyksikköä. Kunnan talouden tasapainottamisen osana velkamäärää on pienentynyt koko ajan tähän saakka.

- Erilaiset sopimusriskit edellyttävät sopimushallintaa, sopimusehtojen tarkentamista ja vakuuttamista.
- Pitkäaikaisten investointien kohoava kustannustaso. Rakennuskustannusindeksin nousu ja markkinoiden kysyntä-tarjonta-tasapaino vaikuttanevat merkittävästi esimerkiksi Kutilan kanavan investointikustannuksiin.
- Valtion avustusrahoitukseen liittyvät arvonlisäverovelvollisuuteen liittyvät riskit erilaisissa investointien toteutusmalleissa.

Korkosuojausaste on 2025 reilut 48 % nykylainakannalla. Korkojen nousu muodostaa riskin. Korkosuojaustoimenpiteistä päätetään kunnanhallituksessa.

Kunnan lainojen hoidon korkokulut vuonna 2025 ovat arviolta 210.000 euroa ilman lisälainan nostoja.

Toiminnalliset riskit

- Tulevaisuuden palvelumallit
- Konserniyhtiöt ja niiden toimintaedellytykset
- Kunnan sisäisiä toiminnallisia riskejä ovat mm. henkilöstöriskit (esim. toimiminen yhden henkilön varassa), prosessien toimivuus, ICT-järjestelmien toimivuus
- Työhyvinvointi
- Resurssit
- Häiriötilanteiden (pandemia, kyberhyökkäykset, sähkökatkot ym.) aiheuttamat riskit kaikissa riskilajeissa

Vahinkoriskit

- Omaisuuden hoito ja ylläpito, korvausinvestoinnit
- Infran rakenteet, ympäristövahingot
- Luonnonilmiöt
- Vakuuttamisella pyritään poistamaan juuri omaisuuteen liittyviä riskejä. Kaikkien vahinkojen seurauksia ei kuitenkaan voi vakuuttamisella poistaa.

2. TALOUSARVION SITOVUUS, SEURANTA JA STRATEGISET TAVOITTEET

2.1 Talousarvion sitovuus ja tilivelvolliset

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät tehtävien ja toiminnan tavoitteiden määrärahat ja tuloarviot.

Toiminnalliset tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava. Toiminnan ja talouden yhteen kytkennän korostamisesta seuraa, että määrärahan tai tuloarvioiden muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin selvitetään. Mikäli tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteista tapahtuneista muutoksista johtuen, on valtuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset.

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimitelmelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Toisaalta toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu. Yleinen olennaisen erän muutoksen suuruutena pidetään 10 %:n muutosta.

Käyttötalousoosa

Valtuustoon nähden sitova erä on tehtäväaluekohtainen toimintakate (nettoperiaate). Valtuustoon nähden sitovia ovat käyttötalouden yhteydessä mainitut toiminnalliset tavoitteet.

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousoosissa ja tulosbudjeteissa.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat:

verotulot (kunnan tulovero, osuus yhteisöveron tuotosta, kiinteistövero)

valtionosuudet (sivistystoimen valtionosuudet kotikuntakorvauksista ei tuloslaskelmaosassa)

rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot, hankkeisiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot, sekä niiden jaksottuminen tulevalle talousarviovuodelle 2025 sekä suunnitteluvuosille 2026–2027. Investointien aktivointiraja on 10.000 euroa.

Investointiosan sitovuustaso (nettoperiaate) määräytyy toimialakohtaisesti hankkeittain. Valtuustoon nähden sitovana eränä huomioidaan yksittäisen hankkeen tulo- ja menoarviot nettoperiaatteen mukaisesti.

Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Rahoitusosan sitovia eriä ovat:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- oman pääoman muutokset

Henkilöstöosa

Henkilöstöosassa esitetään kunnan ennakoitu henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstökulujen kehitys. Esitetty tieto ei ole sitova, vaan se on esitetty perustelutietona. Tiedossa olevien hankkeiden henkilöstö on budjetoitu. Hankkeiden, joista ei ole valmistelutilanteessa ollut ulkoisen rahoittajan päätöstä, ei ole budjetoitu.

Konserniososa

Konserniosassa asetetut tavoitteet sitovat kunnan konsernijohtoa ja kunnan edustajia eri yhteisöissä.

Tilivelvolliset

Tilivelvollisia ovat seuraavat tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta vastaavat toimielimet ja viranhaltijat:

Toimielin	Tehtäväalue	Toiminnasta ja taloudesta vastaava viranhaltija
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	ei nimetty, toimielin vastaa
Tarkastuslautakunta	Tarkastus ja arviointi	ei nimetty, toimielin vastaa
Kunnanhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja
	Elinvoimapalvelut	Kunnanjohtaja
	Työllistämispalvelut	Kunnanjohtaja
	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	Kunnanjohtaja
Sivistyslautakunta	Sivistyspalveluiden hallinto	Sivistysjohtaja
	Ruokapalvelut	Sivistysjohtaja
	Perusopetus	Sivistysjohtaja
	Varhaiskasvatus	Sivistysjohtaja
	Kulttuuri ja vapaa-aika	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Teknisten palveluiden hallinto	Tekninen johtaja
	Kaavoitus	Tekninen johtaja
	Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut	Tekninen johtaja
	Liikenneväylät	Tekninen johtaja
	Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet	Tekninen johtaja
	Kunnallistekniikka/vesihuoltolaitos	Tekninen johtaja

2.2 Talousarvion seuranta

Talousarvion toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen (toimintakate)-seuranta suoritetaan seuraavasti:

Arvio taloudellisten tavoitteiden toteutumasta tehtäväaluetasolla ja olennaisista toiminnan ja talouden poikkeamista talousarvioon verrattuna raportoidaan valtuustolle kuukausilta 1–6 puolivuotisraportin muodossa.

Kunnanhallitukselle raportoidaan säännöllisesti:

Käyttötalouden tehtäväaluekohtainen talouden toteutuminen, tuloslaskelman talouden toteutuminen raportoidaan hallitukselle vähintään joka kolmas kuukausi. Investointiosa raportoidaan kolmen kuukauden välein.

Konsernin tytäryhtiöiden talouden seuranta järjestetään samojen periaatteiden mukaan kuin kunnan talousarvion seuranta, ellei konserniohjeessa ole muuta määrätty. Raportointi hallitukselle ja valtuustolle suoritetaan puolivuosisraportin muodossa tilinpäätöksen lisäksi.

2.3 Strategiset tavoitteet

Toiminnan painopistealueet vuodelle 2025

Kunnan toiminnan painopisteitä ohjaa valtuustossa 16.2.2022 (10 §) hyväksytty kuntastrategia. Strategian visiona on ”Parasta elämää”. Strategiassa painopisteinä ovat Kaikenikäiset samassa veneessä, Luonto ja Tasapainoinen talous. Toimenpiteinä painopisteiden alla ovat:

1. Lisäämme aktiivisesti kuntalaisten yhdenvertaisuutta hyvinvointi- ja terveyseroja kaventamalla. Panostamme kasvu- ja oppimisympäristöihin sekä harrastustoimintaan. Vahvistamme kuntalaisten ja kolmannen sektorin osallisuutta. Tehostamme sidosryhmien välistä viestintää.
2. Kunnioitamme monimuotoista luontoamme ja teemme valintoja sen puolesta. Elinympäristömme on puhdas, aktiivinen ja turvallinen. Huomioimme ekologisuuden ja ympäristön kaikissa maankäytön ja rakentamisen ratkaisuissa.
3. Taipalsaari on Suomen vetovoimaisimpia kuntia. Tonttitarjontamme on monipuolista ja riittävää. Hoidamme talouttamme vastuullisesti. Konsernijohtamista tukeva omistajaohjaus ja yhtiöiden toiminta sekä talous on ennustettavaa. Määrätietoisella johtamisella yrityskehitys vahvistuu, henkilöstö voi hyvin, matkailun merkitys kasvaa ja työllisyys säilyy korkeana.

Strategiset kärkihankkeet ja -investoinnit ovat:

- Kutilan kanava ja pumppaamot
- Kanava-alueen yleissuunnitelma ja kaavoitus
- Pappilanniemi-kirkonkylä: sillan suunnittelu ja toteutus ja alueen kehittäminen
- Kaavoitus
  - yrityspuisto
  - Konstu-Sairaalanmäen alue
  - yleiskaavat
  - Teivon alue

Strategiasta johdetut tavoitteet koko organisaatiolle vuodelle 2025:

Tavoite	Mittari/päämäärä
Hyte kerroin	Nostaa kerrointa >61
Tavoittelemme hiilineutraaliutta	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Talous on tasapainossa	Kriisikuntakriteerit eivät täyty
Yrityspuiston kaava	Kaava hyväksytty
Asuntopoliittisen ohjelman mukaiset tavoitteet	1)Päätös Taipoliksesta tehty 2)Saimaanharjun kehittämissuunnitelma aloitettu
Pappilanniemi-kirkonkylän alueen kehittäminen	1)Siltasuunnitelma tehty 2) Satama-alueen kehittämisen valmistelu aloitettu
Kutilan Kanava alueen kehittämisen suunnitelman mukaisesti	Aluesuunnitelma tehty ja vähintään 1 kehittämisen hankehakemus

Hyvinvoinnin edistäminen

Etelä-Karjalan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023, joka muutti kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta. Hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden tuottamisesta hyvinvointialueella. Kuntien velvoite ja tarve kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä ei ole poistunut. (Kuntaliitto 2023.) Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä (kuntalain 1 §). Kunnan eri toimialat sekä toimijat mahdollistavat yhteistyössä erilaisista lähtökohdista tuleville asukkaille mahdollisuudet hyvään elämään. (Kuntalaki 10.4.2015/410.)

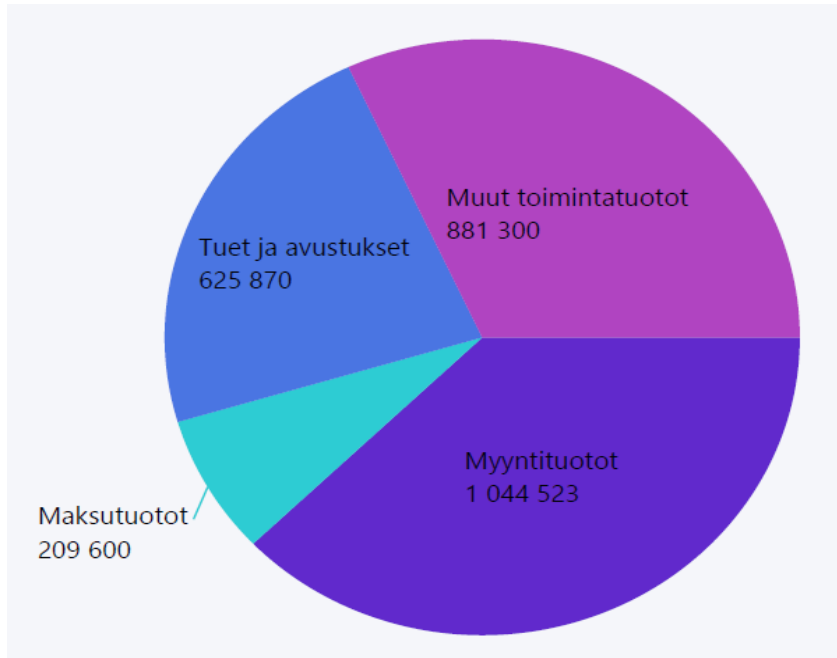
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on kansansairauksien ennaltaehkäisy, toimintakyvyn edistäminen ja tapaturmien vähentäminen, hyvinvoinnin ja terveyden ylläpito, eriarvoisuuden vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäisy sekä osallisuuden lisääminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden, kuten järjestöjen, seurakunnan ja yritysten kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on hyvinvointialue. (Kuntaliitto 2023.)

Hyvinvoinnin edistämisen työtä johdetaan kunnanvaltuuston hyväksymän laajan hyvinvointisuunnitelman avulla. Suunnitelma sisältää poikkihallinnolliset terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, jonka painopistealueet vuosille 2021–2025 ovat maakunnassamme kaikille kunnille yhteiset: *terveelliset elämäntavat, mielen hyvinvointi ja työllisyys*. Valtuustolle raportoidaan vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Ulkoisten toimintatuottojen ja -kulojen jakautuminen meno- ja tulolajeittain

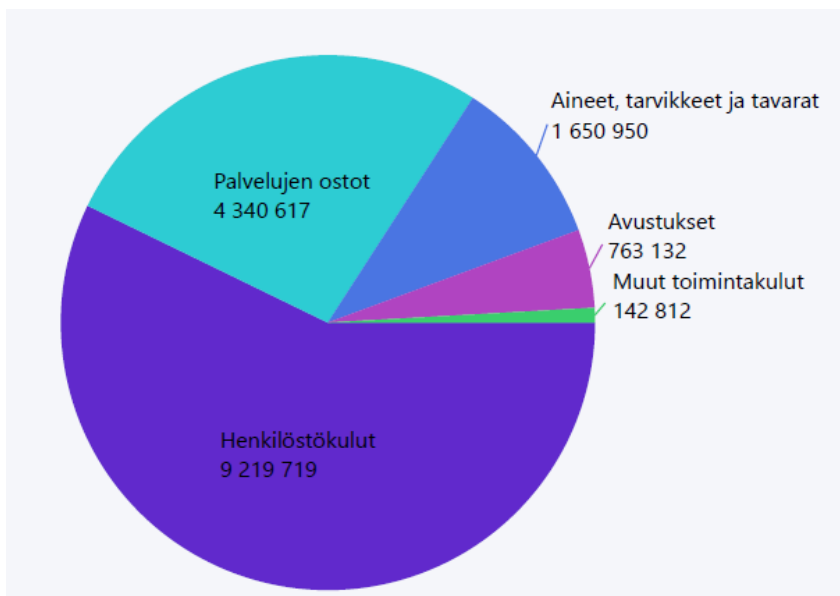
Ulkoisten toimintatuottojen 2025 jakautuminen

Kuvio: Ulkoiset toimintatuotot, TA2025, 2.761.293 €

Toimintatuottoja (ulkoiset) on yhteensä 2.761.293 euroa. Edellisen vuoden arvio oli 2.864.359 euroa.

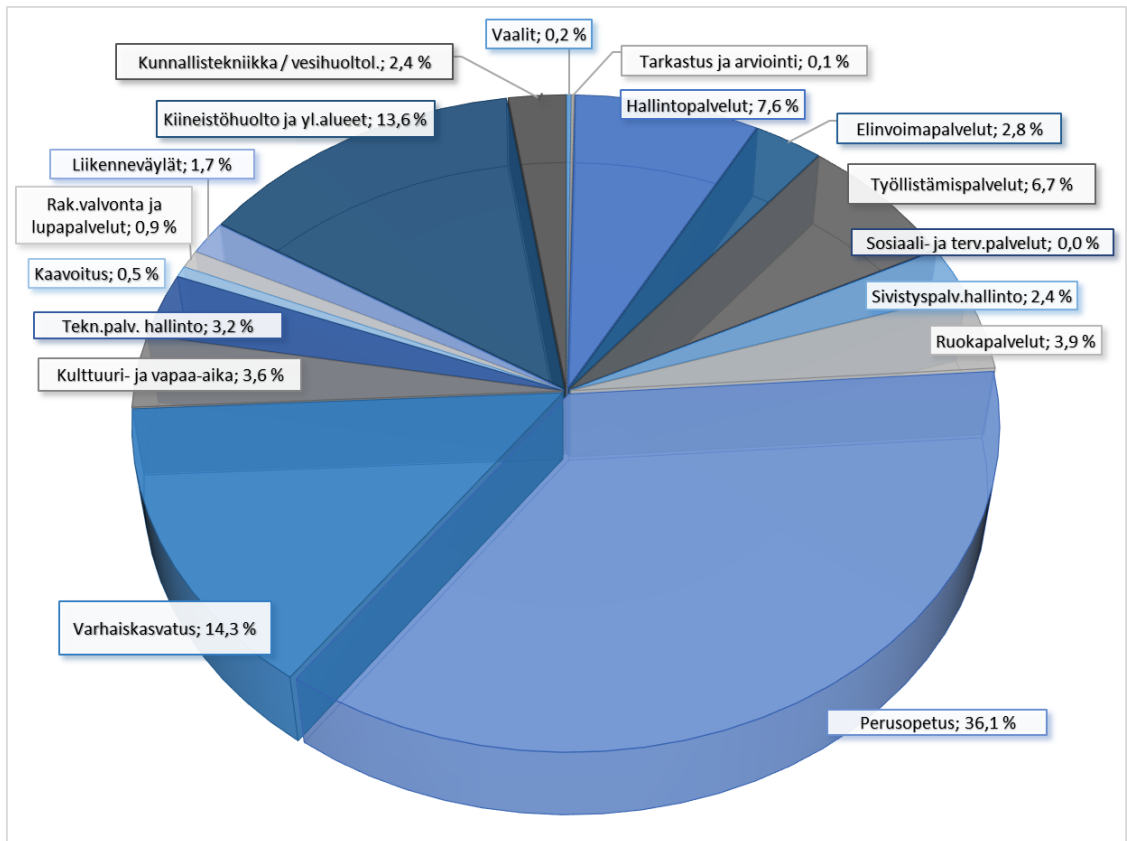
Ulkoisten toimintakulujen 2025 jakautuminen

Kuvio: Ulkoiset toimintakulut 16.117.230 €

Vuoden 2025 käyttötalousmenojen (ulkoiset toimintakulut) loppusumma on 16.117.230 euroa (TA2024 alkuperäinen 15.186.808 euroa).

Ulkoiset ja sisäiset toimintakulut tehtäväalueittain

Kuvio: Ulkoiset ja sisäiset toimintakulut tehtäväalueittain, TA2025

Toimintakate on -13.355.937 euroa (TA2024 alkuperäinen -12.322.449 euroa).

3.2 Talousarvion sisäiset erät

Talousarvioon sisältyvät sisäisinä tuloina ja menoina seuraavien toimintojen kustannusten jaot:

- yleis-, talous- ja henkilöstöhallinto
- tietohallinto
- ruokapalvelut
- siivouspalvelut
- teknisten palveluiden tuottamat kiinteistöpalvelut (ei sisällä pääomavastikkeita)

3.3 Talousarvio ja -suunnitelma / Tuloslaskelmat 2023 – 2027

ULKOISET	TP 2023	TA+muutos 2024	TA 2025	TS 2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	948 880	1 087 782	1 044 523	1 042 410	1 044 523
Maksutuotot	238 919	232 000	209 600	209 600	209 600
Tuet ja avustukset	752 989	672 877	625 870	462 112	429 027
Muut toimintatuotot	999 341	871 700	881 300	911 300	881 300
Toimintatuotot yhteensä	2 940 128	2 864 359	2 761 293	2 625 422	2 564 450
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-6 985 387	-7 360 716	-7 456 763	-7 521 567	-7 623 936
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 447 603	-1 525 524	-1 535 646	-1 546 956	-1 563 250
Muut henkilösivukulut	-241 214	-260 644	-227 311	-229 588	-232 410
Henkilöstökulut yhteensä	-8 674 204	-9 146 884	-9 219 720	-9 298 111	-9 419 596
Palvelujen ostot	-3 501 619	-3 684 628	-4 340 617	-4 305 919	-4 328 314
Aineet,tarvikkeet, tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 623 911	-1 632 307	-1 650 950	-1 665 479	-1 677 655
Varast. lis (+) tai väh(-)					
Avustukset	-632 689	-580 000	-763 132	-729 000	-729 000
Muut toimintakulut	-316 148	-142 990	-142 812	-142 548	-141 846
Toimintakulut yhteensä	-14 748 571	-15 186 809	-16 117 231	-16 141 058	-16 296 410
TOIMINTAKATE	-11 808 443	-12 322 450	-13 355 938	-13 515 635	-13 731 960
Verotulot	11 863 998	11 063 000	12 002 000	12 444 000	12 739 000
Valtionosuudet	2 839 898	2 314 058	2 918 462	2 955 900	2 993 337
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7 744	5 900	5 000	5 000	5 000
Muut rahoitustuotot	9 364	9 500	8 000	8 000	8 000
Korkokulut	-286 255	-200 000	-210 000	-210 000	-220 000
Muut rahoituskulut	-34	0	0	0	0
VUOSIKATE	2 626 273	870 009	1 367 524	1 687 264	1 793 377
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 492 157	-1 476 730	-1 432 041	-1 353 332	-1 281 212
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 134 116	-606 721	-64 517	333 932	512 165
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	92 734	92 734	92 734	13 038	0
Varausten lis.(-)tai väh.(+)					
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 226 850	-513 987	28 217	346 970	512 165

Poistamaton poistoeron lisäys 1.1.2024 on 198.505,75 euroa.

Sisäiset ja ulkoiset -tuloslaskelma

SISÄISET + ULKOISET					
	TP 2023	TA+muutos 2024	TA 2025	TS 2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 564 333	3 837 224	3 882 213	3 876 054	3 882 383
Maksutuotot	238 919	232 000	209 600	209 600	209 600
Tuet ja avustukset	752 989	672 877	625 870	462 112	429 027
Muut toimintatuotot	1 010 879	871 700	881 300	911 300	881 300
Toimintatuotot yhteensä	5 567 119	5 613 801	5 598 983	5 459 066	5 402 310
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-6 985 387	-7 360 716	-7 456 763	-7 521 567	-7 623 936
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 447 603	-1 525 524	-1 535 646	-1 546 956	-1 563 250
Muut henkilösivukulut	-241 214	-260 644	-227 311	-229 588	-232 410
Henkilöstökulut yhteensä	-8 674 204	-9 146 883	-9 219 720	-9 298 111	-9 419 595
Palvelujen ostot					
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-6 090 344	-6 383 618	-7 145 157	-7 106 942	-7 132 854
Ostot tilikauden aikana					
Varast. lis (+) tai väh(-)	-1 650 639	-1 682 759	-1 684 100	-1 698 099	-1 710 975
Avustukset	-632 689	-580 000	-763 132	-729 000	-729 000
Muut toimintakulut	-327 686	-142 990	-142 812	-142 548	-141 846
Toimintakulut yhteensä	-17 375 562	-17 936 250	-18 954 921	-18 974 701	-19 134 270
TOIMINTAKATE	-11 808 443	-12 322 449	-13 355 938	-13 515 635	-13 731 960
Verotulot					
Valtionosuudet	11 863 998	11 063 000	12 002 000	12 444 000	12 739 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	2 839 898	2 314 058	2 918 462	2 955 900	2 993 337
Muut rahoitustuotot	7 744	5 900	5 000	5 000	5 000
Muut rahoituskulut	9 364	9 500	8 000	8 000	8 000
Korkokulut	-286 255	-200 000	-210 000	-210 000	-220 000
Muut rahoituskulut	-34	0	0	0	0
VOUSIKATE	2 626 273	870 009	1 367 524	1 687 264	1 793 378
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 492 157	-1 476 730	-1 432 041	-1 353 332	-1 281 212
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 134 116	-606 721	-64 517	333 932	512 166
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	92 734	92 734	92 734	13 038	0
Varausten lis.(-)tai väh.(+)					
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 226 850	-513 987	28 217	346 970	512 166

3.4. Tehtävälueiden tuloarviot, määrärahat ja tavoitteet

100 Vaalit

Keskusvaalilautakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet on määritelty vaalilaissa.

Tehtävälueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C100 Vaalit					
TOIMINTATUOTOT	8 707	25 000	5 100	0	5 100
TOIMINTAKULUT	-20 031	-47 932	-36 586	0	-38 086
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-11 324	-22 932	-31 486	0	-32 986

Tehtävälueen tavoitteet

Vaalilain määräysten toteutuminen.

200 Tarkastus ja arviointi

Tarkastuslautakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet on määritetty kuntalaissa. Tarkastuslautakunnan arviointityö tapahtuu arviointisuunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan työohjelman toteutumista.

Tehtävälueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C200 Tarkastus ja arviointi					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-16 129	-19 136	-24 127	-24 927	-24 979
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-16 129	-19 136	-24 127	-24 927	-24 979

Tehtävälueen tavoitteet

Kuntalain 121 §:n mukaan

30 Konsernihallinto

Konsernihallinto muodostuu hallintopalvelut, elinvoimapalvelut, työllistämispalvelut sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelut -tehtävälueista.

Useilla hallintopalveluiden alueilla ydinosaaminen on osin yhden henkilön varassa. Osaamisen jakaminen, yhteistyön tekeminen muiden toimijoiden kanssa sekä kriittisten toimintojen ulkoistumahdollisuuden selvittäminen tarvittaessa ovat keinoja hallita em. riskiä.

Riskianalyysi

Konserniohjauksen osalta riskianalyysissä riskinä on tunnistettu yhtiöiden rahoituksellisen aseman heikkeneminen tai oleellinen muuttuminen. Tähän varaudutaan jatkuvalla toiminnan seurannalla ja säännöllisellä raportoinnilla. Omistajaohjauksella edellytetään yhtiöiltä toimia talouden kunnossapitämiseksi. Kunnan elinvoimaisuuden kehittämiseen tulee olla riittävät resurssit.

300 Hallintopalvelut

Toiminnan tarkoitus

Hallintopalvelujen tehtävänä on avustaa valtuustoa, kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa kunnan toimialojen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Hallintopalvelujen tehtävänä on vastata mm. kuntakonsernin yleishallintoon, taloushallintoon, henkilöstöhallintoon, tietohallintoon, vakuuttamiseen ja hankintoihin liittyvistä tehtävistä sekä koordinoinnista kunnan eri toimialojen välillä.

Kustannuspaikat

3000	Yleishallinto
3005	Henkilöstöhallinto
3006	Työsuojelu
3010	Taloushallinto
3011	Valtuusto ja hallitus
3012	Ostetut taloushallintopalvelut
3015	Tietohallinto
3020	Maa- ja metsätilat
3025	Omaisuuksien hallinta
3030	Yhteistoiminta
3035	Riskien hallinta/vakuuttaminen

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C300 Hallintopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	849 714	964 140	950 004	976 987	950 004
TOIMINTAKULUT	-1 244 315	-1 427 425	-1 445 566	-1 419 566	-1 418 566
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-394 601	-463 285	-495 562	-442 579	-468 562

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Hallintopalveluiden toimintatuotot laskevat noin -1,5 prosenttia. Toimintakulujen ennakoidaan nousevan 1,3 prosenttia. Budjetin laadinnassa toimintakuluja on tarkasteltu kriittisesti, mutta suurin yksittäinen tekijä toimintakulujen kasvulle on ICT- ja puhelinpalveluihin lisätty budjettivaraus 25 000 euroa.

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Hallintopalvelut						
Tasapainoinen kuntatalous	Kriisikuntakriteerit (5kpl)	0	0	0	0	0
Henkilöressurssien riittävyys	Toteuma- %	100	100	100	100	100
Työhyvinvointiohjelman mukainen toiminta ja työhyvinvoinnin edistäminen	Työhyvinvointikyselyn (1 kpl/v) tulokset	1	1	1	1	1
Ammatillisen osaamisen ja verkostoyhteistyön kehittäminen ja ylläpito	Koulutuspäivät (2–3 htp /hlö) ja verkostotapaamiset (1–3 kpl/hlö)			1	1	1

320 Elinvoimapalvelut**Toiminnan painopistealueet 2025–2027**

ovat kuntastrategian mukaisesti

1. Kaikenikäiset samassa veneessä
2. Luonto
3. Tasapainoinen talous

Näistä johdettuja toimenpiteitä ovat mm:

-vahvistamme kuntalaisten ja kolmannen sektorin osallisuutta ja tehostamme sidosryhmien välistä viestintää

-kunnioitamme monipuolista luontoamme ja teemme valintoja sen puolesta

-määrätietoisella johtamisella yrityskanta vahvistuu, henkilöstö voi hyvin, matkailun merkitys kasvaa ja työllisyys säilyy korkeana.

Toiminnan tarkoitus

Elinvoimapalvelut tehtäväalue vastaa elinkeinoelämän edistämisestä, konserniohjauksesta, kuntatason elinvoimahankkeista, joukkoliikenteestä, sekä kuntamarkkinoinnista. Saaristoasiaintoimikunta käsittelee vapaa-ajan asumisen ja saaristoasioiden hoitoon liittyviä kysymyksiä.

Kustannuspaikat

- 3200 Kehittämispalveluiden hallinto
- 3205 Viestintä ja markkinointi
- 3210 Kehittämishankkeet
- 3212 Kutila-AKKE 2023
- 3215 Kuntamarkkinointi
- 3260 Asiointi- ja joukkoliikenne (on aiemmin budjetoitu sivlaan)

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C320 Elinvoimapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	327 684	365 639	182 611	145 212	145 212
TOIMINTAKULUT	-534 269	-562 210	-539 803	-517 833	-517 353
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-206 586	-196 571	-357 192	-372 621	-372 141

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Tehtäväalueen toimintakate kasvaa peräti 30,3 prosenttia, vaikka toimintakulut jäävät 6 prosentin alle vuoden 2024 talousarviosta. Tämä johtuu siitä, että toimintatuotot laskevat 56 prosenttiin. Muutokset johtuvat siitä, että työllistämispalvelut ja kotouttaminen muodostavat oman tehtäväalueensa 2025 alkaen. Muutosten syynä on kuntien tilastollisen palveluluokituksen muutokset.

Kutila-AKKE 2023- hanke on jatkoa aiemmalle hankkeelle. Tällä Etelä-Karjalan liiton rahoittamalla hankkeella on tarkoitus edistää kanavan suunnittelua, lisärahoituksen hankintaa sekä viranomais- ja kuntalaisyhteistyötä, sekä edistää matkailuliiketoiminnan kehittymistä. Ura-auki-työllistämishanke on budjetoitu kehittämishankkeelle. Ara asumisneuvonta -hanketta ei jatketa enää vuonna 2025.

Talousarvioesityksessä on henkilöstösuunnitelman osalta uutena esityksenä viestintäkoordinaattorin toimi. Tehtävään kuuluu kunnan sisäinen, että ulkoinen viestintä ja näiden kehittäminen. Tiedottaminen ja mediayhteistyö, sekä kuntamarkkinointi (sisälön tuotanto, suunnittelu, hankeviestintä), yhteistyö elinvoiman edistämiseksi ja tapahtumissa, sekä näiden koordinointi. Viestintätyöryhmän toiminnan suunnittelu ja koordinointi jne.

Tehtäväalueen tavoitteet / elinvoimapalvelut

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Yrityskanta vahvistuu ja matkailun merkitys kasvaa	Yrityksiä perustetaan enemmän kuin lakkautetaan (perustetut/lakkautetut)		+5	+5	+10	+13
Kuntamarkkinointi	Mediakampanjat, tapahtumat kpl/vuosi		3	3	3	3
Tapahtumat yritysyhteistyönä				1		

325 Työllistämispalvelut (sis. D326 Kotouttaminen)

Toiminnan tarkoitus

Kunnan työllisyyspalvelujen ja kotouttamisen edistäminen, ylläpitäminen sekä näiden palvelujen alueellinen edistäminen yhdessä työllisyysalueen kanssa.

Kustannuspaikat

3241	Työllistämispalvelut
3242	Työll.tukevat ja koul.palvelut
3243	Työnant-asiakk palvelut
3244	Lakisäät. hlö-asikk palvelut
3245	Kunnan muut työllisyyspalvelut
3246	Kunnan kotoutumisohjelma
3247	Kotoutt.ed. palvelut
3248	Kotoutumiskoulutus

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Toiminnan painopisteenä uuden toimintamallin valmistelu ja täytäntöönpano, sekä yhteistyöverkoston luominen ja ylläpitäminen osana kunnan työllisyyspalvelua.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C325 Työllistämispalvelut					
TOIMINTATUOTOT	22 741	0	331 939	272 980	272 295
TOIMINTAKULUT	-84 675	-21 817	-1 275 966	-1 304 029	-1 309 684
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-61 934	-21 817	-944 027	-1 031 049	-1 037 389

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Vuoden 2025 alusta alkaen kunnat vastaavat uutena valtionosuustehtävänä työllistämisen- ja yrityspalveluiden lakisääteisiä tehtävistä. Etelä-Karjalassa nämä lakisääteiset palvelut järjestetään isäntäkuntamallilla Lappeenrannan toimesta. Kunnat tuottavat edelleen ns. ei-lakisääteisiä palveluja mm. palkkatukityön, työkokeiluiden jne. muodossa.

Lakisääteisistä TE-palveluista ja kotouttamisesta maksetaan palvelujen ostona 551 959 euroa Etelä-Karjalan työllisyysalueelle. Uudistus koskee siis myös kotoutumispalveluita. Näiden palveluiden järjestäminen muodostaa siis kunnille uuden valtionosuustehtävän, joiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin myönnetään 100 prosentin valtionosuus koko maan tasolla, mutta rahoituksen kohdentuminen kustannuksia vastaavasti voi vaihdella kunnittain. Vaikutusten tasaamiseksi rahoitusmalliin sisältyy kahden vuoden siirtymäaika.

Te-uudistuksen myötä myös kuntien vastuu työttömyysturvan rahoituksesta laajenee. Tämä rahoitus korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä.

Te-uudistus näkyy käyttötaloudessa ainoastaan menojen lisäyksenä. Tulopuoli kirjataan tuloslaskelmaosan valtionosuuteen.

Kustannuspaikalle 3241 on budjetoitu kunnan oma työllistämispalvelu. Joka käsittää työllisyyskoordinaattorin palkasta 50 prosenttia, sekä muut henkilöstösuunnitelman mukaiset. Toimintatuotoissa mm. kierrätyskeskuksen myyntituotot ja työllistämistuet.

Menopuolen suurin muutos on ns. sakkomaksujen lisäys 184 132 euroa.

Työllisyysalueelle maksettava yhteistoimintaosuus, joka käsittää te-palvelut ja kotouttamisen, on yhteensä 551 959 euroa. Tämä on budjetoitu kustannuspaikalle 3245.

Kustannuspaikalle 3247 (Kotouttamista edistävät palvelut) on budjetoitu laskennallinen valtionavustus pakolaisista 65 henkilön mukaan 163 459 euroa. Kustannuspaikalle on budjetoitu myös 30 000 euron tilapäisen suojelun lisätuki. Lisätuella palkataan hanketyöntekijä (0,5 htv) edistämään ukrainalaisten kotoutumista.

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Työttömien määrä vähenee	Työttömyys %		7,3	7,2	7,1	7,0
	Työmarkkinatuen kuntaosuus €			<364 000	<350 000	<350 000
Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työ- ja toimintakyvyn parantuminen	Valmentautuvien kokemus työpajatoiminnasta (Sovari)			4/5	4/5	4/5
Asiakasvirta	Läpimenot (työhön, koulutukseen tai muuhun palveluun)			50 %	50 %	50 %

330 Sosiaali- ja terveystaloudet (HUOM! Budjetoidaan sivlaan)

Tehtäväläueen budjetti on sote-palvelu-uudistuksen jälkeen sisältänyt hyvinvointiluotsin palkkakuluista 50 prosenttia ja osa kj:n palkasta. Vuodelle 2025 hyvinvointiluotsin palkka on kokonaisuudessaan budjetoitu sivistyslautakunnan alle ja kunnanjohtajan palkka jaettu muille konsernihallinnon tehtäväläueille.

Tehtäväläueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C330 Sosiaali- ja terveystaloudet					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-109 458	-56 292	-5 974	-4 584	-4 584
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-109 458	-56 292	-5 974	-4 584	-4 584

Yhteenveto edellä olevista tehtäväläueista**Vaalit 100 -tehtäväläueen talous**

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C100 Vaalit					
TOIMINTATUOTOT	8 707	25 000	5 100	0	5 100
TOIMINTAKULUT	-20 031	-47 932	-36 586	0	-38 086
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-11 324	-22 932	-31 486	0	-32 986

Tarkastus ja arviointi 200-tehtäväläueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C200 Tarkastus ja arviointi					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-16 129	-19 136	-24 127	-24 927	-24 979
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-16 129	-19 136	-24 127	-24 927	-24 979

Konsernihallinnon tehtäväläueiden, Vaalit ja Tarkastus ja arviointi -tehtäväläueet yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimielimet yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	1 208 846	1 354 779	1 469 654	1 395 179	1 372 611
TOIMINTAKULUT	-2 008 877	-2 134 813	-3 328 021	-3 270 938	-3 313 252
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-800 031	-780 034	-1 858 367	-1 875 759	-1 940 641

40 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on järjestää laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut kuntalaisille kuntastrategian asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on luoda edellytyksiä tasokkaaseen koulutukseen ja oppimiseen, varhaiskasvatukseen ja monipuoliseen vapaa-aikaan.

Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat lakisäätöiset peruspalvelut, joita täydentävät vapaa-aikapalvelut. Vapaa-aikapalveluita ovat kulttuuri-, liikunta-, nuorisopalvelut ja kirjasto. Ruokapalvelut kuuluvat sivistyspalveluiden toimialaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen siirtyy sivistyspalveluiden toimialaan vuoden 2025 alusta.

400 Sivistyspalveluiden hallinto

Palvelusuunnitelma

Sivistyspalveluiden hallinnon tehtävänä on tukea sivistyslautakuntaa toimialan johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien päätösten valmistelussa ja Taipalsaaren kuntastrategian täytäntöönpanossa. Lakimuutosten seuraaminen ja toimeenpano kuuluvat sivistyspalveluiden hallinnon tehtäviin.

Esihenkilötyö kannustetaan positiivisen palautteen antamiseen reaaliaikaisesti, muutoksen johtamiseen, osaamisen jakamiseen sekä käytössä olevien resurssien hyödyntämiseen ja yhteiseen työntekemiseen. Sivistyspalveluiden henkilöstö kehittää toiminnan laatua yhteisvastuullisesti ja kustannustietoisesti edistäen laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Taipalsaaren kunnan sivistyslautakunta myöntää vuosittain järjestöavustuksia tukeakseen paikallisten yhteisöjen toimintaa hakemuksiin perustuen. Nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto ovat sivistystoimen alaisuudessa toimivat vaikuttamistoimielimet, jotka nimeää kunnanhallitus. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen vastaa lakisäätöisestä hyvinvointisuunnitelmasta ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävästä työstä yhdessä muiden toimialueiden kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen on lisätty vuodelle 2025 0,5 henkilötyövuotta kehitteillä olevaan Etelä-Karjalan malliin sekä malliin liittyvät kuntaosuus. Koulukuljetusten ja viittomakielten tulkkauspalvelujen kilpailutukset tehdään heti alku vuodesta 2025.

Riskianalyysi

Toimialaa kehitetään edelleen kuntastrategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Sivistystoimen riskianalyysin johtopäätökset ovat osittain huomioitava toiminnan kehittämisessä. Merkittäviksi henkilöstöön liittyviksi riskeiksi muodostuvat työn kuormittavuuteen, henkilöstöresurssien sopeuttamiseen sekä varahenkilöjärjestelmän puutteellisuuteen liittyvät riskit. Riskejä voidaan vähentää laadukkaalla fyysisellä työympäristöllä, työhyvinvoinnin huomioimisella sekä kannustavalla ja osallisuutta vahvistavalla johtamisella. Omaisuusriskinä kiinteistöjen kunnossapitoon liittyviä rajapintaongelmia voidaan parantaa teknisen toimialan yhteistyötä lisäämällä sekä hyödyntämällä olemassa olevia kiinteistöjä toimintaa ohjaavien suunnitelmien mukaisesti.

Kustannuspaikat

4000	Sivistystoimen hallinto
4002	Järjestöavustukset
4003	Nuorisovaltuusto
4004	Vanhus- ja vammaisneuvosto
4007	Hyvinvoinnin edistäminen
4008	Kulttuuriryörymä
4009	Osallistava budjetointi

Toiminnan painopisteet 2025–2027

- Toiminnan painopisteenä on peruspalvelujen laadukas tuottaminen, hyvä ammatillinen osaaminen sekä henkilöstön hyvinvointi.
- Toiminnassa keskitytään Taipalsaari-strategian toteuttamiseen sekä kehitetään ennaltaehkäiseviä palveluja käytössä olevin resurssein.
- Eri ikäisten kuntalaisten osallisuuden edistäminen.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C400 Sivistyspalveluiden hallinto					
TOIMINTATUOTOT	-126	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-371 277	-416 515	-463 391	-468 886	-474 518
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-371 402	-416 515	-463 391	-468 886	-474 518

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Sivistyspalveluiden hallinto						
Tehtäväalueiden perustuksen tukeminen ja kehittäminen palvelutarpeen mukaisesti.	kehityskeskustelu / työntekijä	Toteutunut	1	1	1	1
	Mitä kuuluu – vartit	-	-	1 x kk	1 x kk	1 x kk
	Tehtäväaluekohtaiset tapaamiset	-	-	1 x kk	1 x kk	1 x kk
Henkilöstön työhyvinvoinnin pysyminen hyvällä tasolla	Työhyvinvointikyselyt; tulokset säilyvät hyvällä tasolla (+)	-	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)
Hyvinvointia edistävien palvelu- ja palv. laatu turvataan ja palv. kehitetään	Hyte-kerroin	-	Kerroin >61	Kerroin >62	Kerroin >63	Kerroin >63
Kuntalaisten osallistaminen	Kuntalaiskyselyt/vuosi	-	2	2	2	2
	kuntalaistilaisuudet/vuosi	-	3	3	3	3

Tehtävälai- den talouden ja toiminnan tasapaino	Osavuositark- aus ja tilinpäätös	Toteutunut	Talouden tasa- paino	Talouden ta- sapaino	Talouden ta- sapaino	Talouden ta- sapaino
--	--	------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

405 Ruokapalvelut

Toiminnan tarkoitus

Ruokapalvelut vastaavat ruokapalveluiden järjestämiseen liittyvistä tehtävistä kun-
nassa.

Palvelusuunnitelma

Ruokapalvelut tuottavat keskitetysti ateriat kunnan omiin varhaiskasvatus- ja perus-
opetustoimipaikkoihin sekä mahdollisuuksien mukaan myös kunnan eri tilaisuuksien
kahvi- ja/tai ruokatarjoilua. Ruokapalvelut pitävät ruokapalveluiden tason ja ruoan laa-
dun hyvänä ja suositusten mukaisena.

Kustannuspaikka

4070 Ruokapalvelut

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

- Ruokapalveluiden kustannuslaskennan- ja tietoisuuden kehittäminen, asiakkaiden
ja myös työtä tekevän henkilöstön keskuudessa.
- Ruokasuositustietoisuuden lisääminen.
- Vastuullisuuden huomioiminen ja hävikin hallinta.

Tehtävälai- den talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C405 Ruokapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	607 968	658 000	679 400	679 400	679 400
TOIMINTAKULUT	-645 831	-729 094	-733 846	-751 683	-769 797
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-37 863	-71 094	-54 446	-72 283	-90 397

Tehtävälai- den tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Ruokapalvelut						
Yläkoululais- ten myön- teinen suh- tautuminen kouluruo- kailuun	Asiakastyytyväisyys- kysely 7,2<	Toteutu- nut (7,5)	ka 7,2 <	ka 7,2<	ka 7,2<	ka 7,2<

Henkilöstön työhyvinvoinnin pysyminen hyvällä tasolla.	Työhyvinvointikysely; tulokset säilyvät hyvällä tasolla (+)	-	-	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)
Vastuullisen toiminnan kehittäminen	Ruokahävikin lähtötilanteen selvittämisen vuonna 2024, mittaaminen ja hävikki % selvitys	-	Hävikki %	Hävikki %	Hävikki %	Hävikki %

470 Esi- ja perusopetus

Toiminnan tarkoitus

Perusopetuksen tehtäväalue vastaa kunnan esi- ja perusopetuksen laadukkaasta ja kustannustehokkaasta toteuttamisesta.

Kustannuspaikat

4700	Perusopetuksen hallinto
4705	Perusopetuksen oppilaskuljetukset
4706	Valmistava opetus
4710	Perusopetuksen kehittämishankkeet
4720–4765	Koulujen kustannuspaikat (Saimaanharjun koulu, Kirkonkylän koulu ja Vehkataipaleen koulu)

Toiminnan painopisteet 2025–2027

- Toiminnassa keskitytään koulu yhteisöjen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja sen edistämiseen.
- Sähköisiä työskentelytapoja ja oppimisympäristöjä käytetään aktiivisesti.
- Yhteistyötä kehitetään sekä perheiden että kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
-

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C470 Perusopetus					
TOIMINTATUOTOT	303 089	307 268	309 373	260 173	242 173
TOIMINTAKULUT	-6 403 669	-6 790 638	-6 835 932	-6 844 142	-6 893 570
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-6 100 579	-6 483 370	-6 526 559	-6 583 969	-6 651 397

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	To- teuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Esi- ja perusopetus						
Sähköisten työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen käyttäminen	Laitteita käytössä/oppilasmäärä Sähköisten työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen käyttäminen – kysely henkilöstölle	-	0-4-luokat käyttävät yhteiskäyttö-laitteita. 5.-9.vuosiluokat käyttävät oppilaskoh-taisia lait-teita. Kysely hen-kilöstölle (tulokset +)	0-4-luokat käyttävät yhteiskäyttö-laitteita. 5.-9.vuosiluokat käyttävät oppilaskoh-taisia lait-teita. Kysely hen-kilöstölle (tulokset +)	0-4-luokat käyttävät yhteiskäyttö-laitteita. 5.-9.vuosiluokat käyttävät oppilaskoh-taisia lait-teita. Kysely hen-kilöstölle (tulokset +)	0-4-luokat käyttävät yhteiskäyttö-laitteita. 5.-9.vuosiluokat käyttävät oppilaskoh-taisia lait-teita. Kysely hen-kilöstölle (tulokset +)
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistymistä tuetaan. Oppilaiden kokemus omasta hyvinvoinnista.	Hyvinvointikysely oppilaille vähintään 2 kertaa vuodessa	Toteutunut osittain	Kyselyn keskiarvo/vastanneet ka 8 (asteikolla 4-10)	Kyselyn keskiarvo/vastanneet ka 8 (asteikolla 4-10)	Kyselyn keskiarvo/vastanneet ka 8 (asteikolla 4-10)	Kyselyn keskiarvo/vastanneet ka 8 (asteikolla 4-10)
Henkilöstön työhyvinvoinnin pysyminen hyvällä tasolla	Työhyvinvointikysely; tulokset säilyvät hyvällä tasolla (+)	-	-	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)	Kysely henkilöstölle (tulokset +)
Yhteistyö perheiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	Yhteisöllisten tapahtumien määrä.	-	Yhteisöllisten tapahtumien määrä kasvaa ed. vuodesta	Yhteisöllisten tapahtumien määrä kasvaa ed. vuodesta	Yhteisöllisten tapahtumien määrä pysyy samana verrattaessa ed. vuoteen	Yhteisöllisten tapahtumien määrä pysyy samana verrattaessa ed. vuoteen

480 Varhaiskasvatus

Palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatuksen tehtäväalue vastaa kunnalle kuuluvista lasten varhaiskasvatus sekä lasten kotihoidon- ja yksityisen hoidon tuen tehtävistä.

Henkilöstörakenne vastaa hyvin nykyistä lainsäädäntöä.

Varhaiskasvatuksen Daisy -toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön 1.4.2024, järjestelmän kuluista 75 % budjetoitu varhaiskasvatukseen 2025 alkaen. Satulaivan päiväkodissa toimii yhdeksän lapsiryhmää.

Kustannuspaikat

4801 Varhaiskasvatuksen ostopalvelut
 4802 Esiopetuksen ostopalvelut
 4805 EHA päivähoito
 4807 Palvelusetelit
 4840 Saimaanharjun päiväkotit
 4844 Saimaanharjun vuorohoito
 4860 Vehkataipaleen päivähoito
 4890 Kotihoidontuki

Toiminnan painopisteet 2025–2027

- Varhaiskasvatuspalvelujen subjektiivisiin oikeuksiin ja tarpeisiin vastataan taloudellisesti kestäväällä pohjalla.
- Toiminnassa kehitetään resursointia muuttuvat olosuhteet huomioiden henkilöstön työhyvinvoinnin varmistamiseksi.
- Yhteistyön kehittäminen eri yhteistyötahojen kanssa henkilöstön ja perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta
- Varhaiskasvatus edistää kuntastrategian visiota "Parasta Elämää" vastaamalla palvelutarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C480 Varhaiskasvatus					
TOIMINTATUOTOT	241 716	176 000	157 000	154 887	157 000
TOIMINTAKULUT	-2 481 497	-2 567 335	-2 704 741	-2 740 368	-2 778 739
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2 239 781	-2 391 335	-2 547 741	-2 585 481	-2 621 739

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteutuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Varhaiskasvatus						
Sähköisen oppimisympäristön kehittäminen.	Onnistunut Digilaitteiden hankinta päiväkotiin.	Toteutunut	Kaksi ryhmäkohtaista laitekoko-	Kaksi ryhmäkohtaista laitekokonaisuutta, joita	Kaksi ryhmäkohtaista laitekokonaisuutta, joita	Kaksi ryhmäkohtaista laitekokonaisuutta, joita

	Laitteiden käyttö/ lapsiryhmä		naisuutta, joita käytetty n.2x/ kk/ lapsiryhmä	käytetty n.2x/ kk/ lapsiryhmä, lisäksi viskariryhmissä viikoittain.	käytetty n.2x/ kk/ lapsiryhmä, lisäksi viskariryhmissä viikoittain.	käytetty n.2x/ kk/ lapsiryhmä, lisäksi viskariryhmissä viikoittain.
Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kehittäminen.	Huoltajien kokemus yhteistyöstä, keskiarvo/ vastanneet Erialaisten yhteistyötahojen kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen	Toteutunut 100 % / kyseeseen vastanneet	Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö hyvä.	Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö hyvä. Huoltajien osallistaminen ja kuuleminen, yhteistyön kehittäminen	Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö hyvä. Huoltajien osallistaminen ja kuuleminen, yhteistyön kehittäminen	Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö hyvä. Huoltajien osallistaminen ja kuuleminen, yhteistyön kehittäminen
Henkilöstön työhyvinvointi paranee.	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset Työhyvinvointikuukausien suunnittelu ja toteuttaminen Resurssihenkilön/-henkilöiden rekrytointi ja työnkuvan kehittäminen.	Osittain toteutunut	Henkilöstön hyvä työhyvinvointi. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistaminen ja osallistuminen. Onnistunut rekrytointi ja työnkuva.	Henkilöstön hyvä työhyvinvointi. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistaminen ja osallistuminen. Onnistunut rekrytointi ja työnkuva.	Henkilöstön hyvä työhyvinvointi. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistaminen ja osallistuminen. Onnistunut rekrytointi ja työnkuva.	Henkilöstön hyvä työhyvinvointi. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistaminen ja osallistuminen. Onnistunut rekrytointi ja työnkuva.
Lapsiryhmien käyttöasteen tehostaminen	Käyttöaste min. 85 %	-	min. 85 %	min. 85 %	min. 85 %	min. 85 %

490 Kulttuuri ja vapaa-aika

Palvelusuunnitelma

Kulttuurin ja vapaa-ajan tehtäväalue vastaa kunnan kirjasto-, liikunta-, kulttuuri-, nuorisopalveluista.

Kustannuspaikat

4900	Kirjasto
4910	Museo- ja näyttelytoiminta
4920	Taiteen perusopetus
4925	Muu taiteen perusopetus
4930	Kansalaisopisto
4940	Muut kulttuuripalvelut
4941	Taipalsaari päivät
4949	Kulttuuripalveluiden kehittämishankkeet
4950	Liikuntapalvelut
4952	Nuorisopalvelut
4956	Vapaa-aikapalveluiden kehittämishankkeet
4957	Kansainvälinen nuorisotyö

Toiminnan painopisteet 2025–2027

- Kirjastoyhteistyön vakiinnuttaminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.
- Työyhteisön hyvinvoinnin ja henkilöstön jaksamisen edistäminen.
- Liikunta- ja kulttuuripalveluiden tarjoaminen, tukeminen ja edistäminen yhteistyössä paikallisten sekä maakunnallisten toimijoiden kanssa.
- Nuorten osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- Kouluissa tehtävän nuorisotyön laadun ja työmuotojen kehittäminen ja monipuolistuminen.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C490 Kulttuuri ja vapaa-aika					
TOIMINTATUOTOT	55 418	67 752	48 250	34 650	15 650
TOIMINTAKULUT	-602 116	-685 508	-679 179	-657 979	-640 839
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-546 699	-617 756	-630 929	-623 329	-625 189

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Kulttuuri ja vapaa-aika						
Matalan kynnyksen liikuntapalvelujen tarjoaminen ja edistäminen.	Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät, liikuntaryhmien määrät / liikuntakysely	-	2023 (ennen epidemiaa) määrät / kuntalaisten tyytyväisyys laatuun	2024 määrät / kuntalaisten tyytyväisyys laatuun	2025 määrät / kuntalaisten tyytyväisyys laatuun	2026 määrät / kuntalaisten tyytyväisyys laatuun
Tapahtumien järjestäminen ja osallisuuden edistäminen	Tapahtumien määrät Kohtaamispaikka Luodon	-	2023 kävijä- /tapahtuma määrät	2024 kävijä- /tapahtuma määrät	2025 kävijä- /tapahtuma määrät	2026 kävijä- /tapahtuma määrät

	toiminta ja tapahtumamäärät					
Nuorisotyön laatu ja sen kehittämisen	Nuorisotyönarviointikriteeristön mukaiset itsearviointit -auditoinnit -nuorisotalon toimintaan osallistuvien kysely (asteikko 1-5)	Ka 2,58 Ei toteutunut Ka 3,6 toteutunut	Itsearviointi Ka 3 Nuorten kysely ka 3	Itsearviointi Ka 3 Nuorten kysely ka 3	Itsearviointi Ka 3 Nuorten kysely ka 3	Itsearviointi Ka 3 Nuorten kysely ka 3
Kirjasto tarjoaa varhaiskasvatuksen ryhmille satu-tuokioita ja kirjoesittelyjä sekä perusopetuksen ryhmille kirjavinkkausta ja kirjastonkäytönopetusta	Toteutuneet tunnit/tuokiot / ryhmä / lukuvuosi Varhaiskasvatuksen tuokio 15–45 min. ryhmästä riippuen. Perusopetuksen tunti 45 min.)	-	-	1 tunti / tuokio / ryhmä / lukuvuosi	1 tunti / tuokio / ryhmä / lukuvuosi	1 tunti / tuokio / ryhmä / lukuvuosi

Sivistyspalvelut yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimielimet yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	1 208 065	1 209 020	1 194 023	1 129 110	1 094 223
TOIMINTAKULUT	-10 504 389	-11 189 089	-11 417 088	-11 463 058	-11 557 463
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-9 296 324	-9 980 069	-10 223 065	-10 333 948	-10 463 240

50 Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden tehtävänä on vastata rakennusvalvonta- ja lupapalveluista sekä kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta, kaavoituksesta, kunnan omistaman rakennetun ympäristön (kadut, verkostot, puistot, leikkikentät, satamat, muut yleiset alueet sekä rakennukset ja rakennelmat) kunnossapito-, siivous- ja käyttötehtävistä, sekä vesi- ja viemärilaitoksen ylläpitämisestä. Teknisten palveluiden toimiala vastaa lisäksi Etelä-Karjalan maaseututoimen sekä Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ja Etelä-Karjalan jätehuollon sopimusohjauksesta.

Teknisten palveluiden tehtävät

- rakennusvalvonta- ja lupapalvelut
- kaavoitus
- kunnan oma rakentaminen ja rakennuttaminen
- kunnossapito, siivous ja käyttötehtävät kunnan omistamilla rakennetuilla alueilla, mm. kadut, verkostot, puistot, leikkikentät, satamat, yleiset alueet, rakennukset ja rakennelmat
- vesi- ja viemärilaitoksen ylläpito

Lisäksi tekninen toimiala vastaa

- Etelä-Karjalan maaseututoimen
- Lappeenrannan seudun ympäristötoimen
- Etelä-Karjalan jätehuollon sopimusohjauksista.

500 Teknisten palveluiden hallinto

Toiminnan tarkoitus

Teknisten palveluiden hallinnon tehtävänä on avustaa teknistä lautakuntaa toimialan johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Teknisten palveluiden hallinto vastaa lisäksi alueellisen maaseututoimen, jätehuollon sekä seudullisen ympäristötoimen sopimusohjauksesta. Tekninen hallinto toimii linkkinä sidosryhmätyöskentelyssä.

Riskianalyysi

Toimintaympäristössämme on tällä hetkellä paljon muuttuvia tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa tulevan vuoden toimintaan. Euroopan turvallisuustilanteen tuomat riskit voivat edelleen heijastua meidän työhömmä ja kustannuksiimme. Energian hintojen muutoksia ei pystytä täysin ennustamaan, mutta erityisesti lämmitysenergian kustannusten odotetaan nousevan. Sähkön hinnat on syytä kiinnittää pitkällä aikavälillä, jotta hinnat eivät pääse kipuamaan liian korkealle. Sähköenergian toimitukset on kilpailutettu ja varmistettu tuleville vuosille 2025–2028. Polttoaineiden hankinnassa on oltava mukana suurissa kilpailutuksissa, jotta kustannukset pysyvät hallinnassa. Vaikka lämpölaitokset toimivat hakeella, sen hinta näyttää edelleen nousevan tasaisesti.

Rakennuslain uudistus on merkittävä riski rakennusvalvonnallemme, ja laki astuu voimaan 1.1.2025. Uuden lain myötä rakennusvalvonnan valvontavastuu kasvaa entisestään. Rakennusjärjestystä ei voida laatia ennen kuin lain viimeiset muutokset ovat valmiit, mikä saattaa viivästyttää rakennusjärjestyksen valmistumista. Lisäksi uusi rakennusjärjestys saattaa vaatia hallintosäännön muutoksia, mikä on huomioitava valmisteluissa.

Henkilöstön tilanne teknisellä osastolla on tällä hetkellä kunnossa, ja henkilöstövaje on tarkasteltu. On kuitenkin tärkeää huomioida henkilöstön jaksaminen pitkällä aikavälillä. Jatkossa tulee panostaa henkilöstön koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen, jotta osaamme vastata tulevien suurten rakennushankkeiden vaatimuksiin. Näiden hankkeiden toteuttaminen vaatii riittävää ja osaavaa henkilöstöä, joka pystyy organisoimaan ja johtamaan projekteja tehokkaasti.

Taloudelliset haasteet ovat tiedossa, ja tulevina vuosina on pyrittävä löytämään keinoja toimia entistä tehokkaammin ja tuottavammin. Toimintaa on arvioitava kriittisesti, jotta säästöjä saadaan aikaan ja samalla toimintaa voidaan tehostaa. Talouden seuranta on keskeisessä asemassa, ja esihenkilöiden on tehtävä budjettien tarkkailusta osa jokapäiväistä rutiinia. Mahdollisiin budjetin ylityksiin on reagoitava ajoissa, ja tarvittavat toimenpiteet tehdään viipymättä.

Teknisten palveluiden hallinnon Kustannuspaikat

6000	Hallinto
6004	Maaseututoimi
6006	Jätehuolto
6007	Ympäristötoimi

Toiminnan painopistealueet 2025 - 2027

Kutilan kanavahankkeen eteenpäin vieminen mahdollisuuksien mukaan. Kanavahankkeen ympäristöluvasta on valitettu, mutta hankkeen selvitystöitä voidaan viedä eteenpäin ja valmistella tulevaa urakkakilpailutusta.

Saimaanharjunkoulun piha-alueen ensimmäisen vaiheen rakennustyöt ovat valmiit ja vuoden 2025 aikana toteutetaan seuraavan vaiheen rakennustyöt investointiohjelman mukaisesti.

Vuoden 2025 aikana valmistuu rakennusvalvonnan, sekä vesilaitosyhteistyö selvitykset.

Liikenneturvallisuussuunnitelma on päivityksessä ja tämän valmistuttua ja hyväksynnän jälkeen, toimenpiteiden jalkauttaminen.

Teknisen toimen hallinto valvoo ja organisoii kaikki teknisen toimen investoinnit ja hankkeet. Teknisen toimen hallinto raportoi taloustiedot säännöllisesti tekniselle lautakunnalle.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C500 Teknisten palveluiden hallinto					
TOIMINTATUOTOT	187 646	8 000	8 000	8 000	8 000
TOIMINTAKULUT	-609 744	-600 066	-600 837	-602 445	-606 052
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-422 098	-592 066	-592 837	-594 445	-598 052

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Teknisten palveluiden hallinto						
Rakennuslain tuomat uudet ohjeistukset haltuun henkilöstöllä	Toteuma %	0	100	100		0
Pappilanniemen siltaohjelman laadittuna 2024 ja lupaprosessi käsiteltyä 2025	Toteuma %	0	0	100	0	0
Rakennusvalvonnan ja vesilaitosyhteistyön selvitysten valmistuminen ja päätöksen teko	Toteuma %			100	0	0
Saimaanharjun alueen (koulu, urheilukenttä ja konstunmontun) suunnitelmat valmiina 2023 ja toteutettu vuosittaisen määrärahan mukaisesti 2024–2026	Toteuma valmiusaste %	0	50	90	100	0

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Kutilan kanavahanke on vuoden 2024 loppuun asti Taipalsaaren kunnan hallintopalveluiden alla, mutta vuoden 2025 alusta hanke siirretään teknisen toimen hallinnon alle. Samassa hankeinvestointi on jatkossa teknisen toimen yksi investointihankkeista. Muita toiminnallisia muutoksia ei ole.

510 Kaavoitus**Toiminnan tarkoitus**

Teknisten palveluihin kuuluu kunnan alueella tapahtuva kaavoitus ja maankäytön suunnittelu ja sen ohjaus. Maankäytön suunnittelulla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle asuin- ja elinympäristölle.

Kustannuspaikat

6035 Kaavoitus

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Yleiskaavat

- Suur-Saimaan osayleiskaavan päivitystyön edistäminen ja suunnitteluttaminen
- Vehkatalpaaleen kyläyleiskaavan päivitystyö
- Pien-Saimaan osayleiskaavan muutokset
- Kutilan alueen yleiskaavoitus

Asemakaavoitus

- Kirkonkylän asemakaavamuutokset ja laajennukset
- Kuivaketveleen uuden asemakaavan käynnistäminen ja suunnitteluttaminen
Saimaanharjun alueen kaavamuutokset

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C510 Kaavoitus					
TOIMINTATUOTOT	21 554	30 000	30 000	30 000	30 000
TOIMINTAKULUT	-120 388	-134 909	-100 627	-101 830	-101 830
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-98 835	-104 909	-70 627	-71 830	-71 830

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Kaavoitus						
Kirkonkylän alueen kehitys-/yleissuunnitelman laatiminen	Toteuma %	0	100	100	0	0
Suursaimaan osayleiskaavan hyväksymiskäsittely	Toteuma %	0	0	100	0	0
Vehkatalpaaleen kyläyleiskaavan käynnistäminen	Toteuma %	0	0	100	0	0

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

2024 suunnitelmissa oli palkata kaavoituspuolelle 100 prosenttinen maankäyttöinsinööri, mutta tässä rekrytoinnissa ei onnistuttu ja tehtävää muokattiin niin, että meillä on jatkossa 50 prosenttinen maankäyttöinsinööri. Paikka täytettiin olemassa olevasta henkilöresurssista, joten palkkakulut tulevat näin ollen olemaan pienemmän kuin vuoden 2024 arvio. Muutos vuoteen 2024 on 1 htv verran.

570 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut

Toiminnan tarkoitus

Rakennusvalvonnan päätehtävä on ohjata ja valvoa kaavojen ja rakennusjärjestyksen noudattamista ja huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä ja rakennustyön viranomaisvalvonnasta sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa.

Kustannuspaikat

6700 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Rakennuslaki muuttuu vuoden 2025 alussa ja Taipalsaaren kunnan rakennusjärjestys on uusittava lain pykälien mukaisiksi. Rakennusjärjestyksen uusinta siirtyy vuodelta 2024 vuodelle 2025. Lakiin tulee vuoden 2024 joulukuussa vielä korjauksia ja rakennusjärjestyksen laadintaan on annettu siirtymäaika lain voimaan tulosta kaksi vuotta. Lisäksi rakennusvalvonnan taksojen päivitys tulee tehdä rakennusjärjestyksen uusinnan yhteydessä. Rakennuslain tuomat muutokset tuovat mukanaan koulutustarpeita, esim. tietomallien hyödyntäminen. Rakennusvalvonnan on oltava mukana muuttuvassa ympäristössä ja kehityttävä ja kehitettävä toimintaa sen mukaisesti.

Rakennusvalvonnan järjestämistä yhteistyöllä naapurikuntien kanssa selvitetään. Selvitystyön on määrä valmistua keväällä 2025 päätöksien tekoa varten.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C570 Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	62 273	62 000	52 000	52 000	52 000
TOIMINTAKULUT	-191 110	-155 301	-168 397	-170 803	-173 208
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-128 837	-93 301	-116 397	-118 803	-121 208

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut						
Lupahakemukset sähköisessä muodossa	Sähköisen lupajärjestelmän käyttöaste %	90	95	95	95	100

Paperilupien sähköinen arkistointi	Toteuma % edellisvuoden lukemaan	10	10	10	10
Rakennusjärjestyksen uudistus	Toteuma %	90	100	0	0
Rakennusvalvonnan infotilaisuudet	Toteuma kpl	1	2	2	2

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Rakennuslain muutos tulee tiputtamaan tulopuolta. Toiminnallisia muutoksia rakennusvalvonnassa ei ole vuodelle 2025. Rakennuslain muutos tuo päivitystarpeita kuntien hallintosääntöihin ja mahdollisiin tehtävien jakoihin. Näitä tarkennetaan, kun lain korjausehdotukset tarkentuvat. Rakennusvalvontojen yhteistyöselvitys on käynnissä ja tavoite toiminnan aloitukselle olisi vuoden 2026 alku.

575 Liikenneväylät

Toiminnan tarkoitus

Liikenneväylät -tehtäväalue vastaa kunnan kaava- ja yksityisteihin liittyvien asioiden hoitamisesta. Liikenneväyliä kehitetään ja toimitaan sovitulla tavalla liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisesti. Kunta avustaa yksityisiä tieosuuskuntia, jotka pitävät yksityistieverkkoa kunnossa. Kaavateiden ylläpito teetetään ostopalveluna.

Kustannuspaikat

6750	Kaavatiet
6755	Yksitystiet, haja-asutusalue

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Kaavateiden huonokuntoisten pinnoitusten uusimista.

Liikenneturvallisuuksuunnitelma päivitetään 2024 loppuun ja suunnitelman toimenpitehtävien toteuttaminen sovitun aikataulun mukaisesti.

Liikenneturvallisuuden kehittämiseen ja liikenneturvallisuustyöhön panostaminen tulevina vuosina on erittäin tärkeää.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C575 Liikenneväylät					
TOIMINTATUOTOT	4 338	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-353 056	-291 210	-313 537	-293 537	-293 537
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-348 718	-291 210	-313 537	-293 537	-293 537

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Liikenneväylät						
Kävely- ja pyöräilyohjelman tuomat kehittämiskohteiden toteuttaminen	Kohdemäärä		3	3	0	0
Liikenneturvallisuuksuunnitelman toimenpideohjelman toteuttaminen	Toteuma %	0	0	1*	1*	0

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Liikenneväylissä ei toiminnallisia muutoksia.

580 Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet**Toiminnan tarkoitus**

Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet -tehtäväalue vastaa kunnan rakennetun ympäristön (kadut, puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet), sekä rakennusten ja rakennelmien kunnossapito- ja käyttötehtävistä.

Kustannuspaikat

6800	Kiinteistöhuolto (yhteiset kustannukset kaikille kiinteistöille)
6801–6845	Käsittää rakennuksittain kunnan eri kiinteistöt
6850	Puistot ja yleiset alueet
6852	Laiturit ja maapaikat
6860	Siivouspalvelut

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Saimaanharjun koulun piha-alueen ensimmäinen vaihe saatiin valmiiksi elokuussa 2024. Toisen vaiheen rakennustyöt ovat suunnittelussa ja kilpailutetaan keväällä 2025. Toteutus kesän 2025 aikana.

Olemassa olevan rakennetun infran saneerausohjelman seuraaminen ja investoiminen kohteiden korjaukseen on tärkeässä roolissa. Tulevina vuosina kunnantalon peruskorjaus tulevat vastaan ja sen valmisteleminen on aloitettava vuoden 2025 aikana.

Kunnan olemassa olevien kiinteistöiden oikea-aikaisilla huoltotoimenpiteillä pyritään pitämään kunnan rakennetut kohteet kunnossa ja käyttökelpoisina kokonaisuuksina.

Leikkipuistojen systemaattisella tarkastusjärjestelmällä pidetään leikki- ja liikuntavälineiden toiminnallisuus ja turvallisuus ajantasaisena. Pappilanniemeen valmistui uusi leikkipuisto ja pelikenttä, josta tehtiin uusi rantaraittina jatkuva ulkoilureitti Pappilanniemen laavulle. Tätä on tarkoitus jatkaa pitkospuilla vielä Taipalsaarentien suuntaan.

Ympäristöhoidolla pidetään kunnan yleiset alueet siisteinä ja houkuttelevina. Saimaanharjun satama toimii porttina Taipalsaarelle tulijoille.

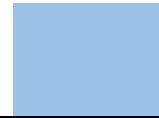
Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C580 Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet					
TOIMINTATUOTOT	2 177 966	2 207 850	2 302 156	2 302 156	2 302 156
TOIMINTAKULUT	-2 573 886	-2 430 188	-2 576 025	-2 611 828	-2 627 462
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-395 920	-222 338	-273 868	-309 672	-325 306

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet						
Pitkän tähtäimen suunnitelmien tuomien korjaustarpeiden jalkauttaminen / käytäntöönpano	Suunnitellut kohteet / toteuma vuosittain %	100	100	100	100	0
Kiinteistöhuollon laskumäärien vähentäminen vs. edellinen vuosi	Laskumäärät verrattuna edellisen vuoden, 1= toteutunut		1	1	0	0
Sähköinen varausjärjestelmä liikuntahalliin ja kuntosaleille	Toteuma %	0	0	100		
Laadunohjausjärjestelmän laatutason pitäminen tavoitetasolla 3 - hyvä	Ohjausjärjestelmän mitausperusteiden mukaisesti säännöllisesti mitattuna useamman kerran vuodessa. 1 = toteutunut		1	1	1	1
Työmäärämitoituksissa pysyminen normaali ja poik-	Työseuranta 1 = toteutunut		1	1	1	1

keutilanteissa. Pyritään välttämään ylitöiden tekemistä

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Kiinteistöhuollon ja yleisten alueiden osalta toiminnallisia muutoksia ei ole. Kustannuspaikkojen kustannusten kohdistamista on tarkennettu. Sisäiset menot ovat muuttuneet. Palkkakustannuksissa ja erilliskorvauksissa on muutoksia kulujen kohdistumisen takia.

590 Vesihuoltolaitos

Toiminnan tarkoitus

Vesihuoltolaitoksen tehtäväalue vastaa vesi- ja viemärlaitoksen ja verkostojen ylläpidosta ja huoltotehtävistä sekä uusien alueiden vesi- ja viemärlaitteiden rakentamisesta.

Kustannuspaikat

6910 Vesihuoltolaitos

Toiminnan painopistealueet 2025–2027

Vesilaitoksen korjausvelan pienentäminen tulee olla painopisteenä tuleville vuosille. Uudistusta kaipaavat vesi ja viemäriverkostoille on varattava riittävät määrärahat, jotta korjausvelkaa ei ainakaan kasvateta tulevina vuosina.

2023 aloitettiin vesimittareiden vaihtoprojekti kaikkiin kohteisiin. 2024 vuoden jälkeen noin puolet vesimittareista on päästy vaihtamaan ja vuosien 2025 ja 2026 aikana tavoittelemme loppujenkin mittareiden vaihtamista etäluettaviksi mittareiksi. Tällä saadaan vedenkulutus reaaliaikaiseksi ja arviolaskutuksista päästään eroon, sekä vanhentuneet vesimittarit saadaan uudistettua.

Vesilaitosten yhteistyöselvitys on käynnissä ja sen valmistuminen vuoden 2025 kevään aikana. Yhteistyöselvitys on käynnistetty syksyllä 2024 Lappeenrannan energian, Taipalsaaren, Lemmin ja Savitaipaleen kuntien kesken.

Tehtäväalueen talous

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
C590 Kunnallistekniikka / laitokset					
TOIMINTATUOTOT	516 618	590 452	543 150	542 620	543 320
TOIMINTAKULUT	-474 444	-460 745	-450 388	-451 590	-452 793
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	42 175	129 707	92 762	91 030	90 527

Tehtäväalueen tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari / toimenpide	Toteuma TP 2023	Tavoitearvo TA 2024	Tavoitearvo TA 2025	Tavoitearvo TS 2026	Tavoitearvo TS 2027
Vesihuoltolaitos						
Vesimittarien vaihtotyön aloittaminen etäluettaviin mittareihin, yksi pilottilue vuodelle 2023, jatkototeutus vuosittain	Toteutus % vuosittain	25 %	10 %	25 %	25 %	0
Verkostohävikin vuoden 2022 tavoitearvosta	Todetaan mittarilukemista vertailuarvona vuosi 2022		-10 %	-20 %	-30 %	-30 %
Vesilaitosyhteistyön selvitys päätöksen tekoon	Valmistumisen 2025			1	0	0

Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Toimintatuotot on talousarvio laadittu pienemmäksi kuin vuodelle 2024. Vedenkulutus on viimevuosina tullut alaspäin ja toimintatuottojen osuutta on laskettava. Toiminnallisia muutoksia ei ole.

Tekniset palvelut yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimielimet yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	2 970 396	2 898 302	2 935 306	2 934 776	2 935 476
TOIMINTAKULUT	-4 322 628	-4 072 419	-4 209 811	-4 232 033	-4 254 882
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 352 232	-1 174 117	-1 274 504	-1 297 256	-1 319 406

Koko kunta käyttötalous yhteensä

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos %	TS 2026	TS 2027
A01 Kunta yhteensä						
TOIMINTATUOTOT	5 387 307	5 462 101	5 598 983	3 %	5 459 066	5 402 310
TOIMINTAKULUT	-16 835 894	-17 396 321	-18 954 920	9 %	-18 966 029	-19 125 598
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-11 448 587	-11 934 220	-13 355 937	12 %	-13 506 963	-13 723 288

4. TULOSLASKELMAOSA

4.1 Tuloslaskelmaosan tuloarviot ja määrärahat

	TP 2023	TA 2024	TA muutos 2024	TA+muutos 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
7100 Kunnan tulovero	9 155 219	8 438 000	0	8 438 000	9 225 000	9 627 000	9 887 000
7200 Kiinteistövero	2 150 803	2 163 000	0	2 163 000	2 178 000	2 178 000	2 178 000
7300 Osuus yhteisöveron tuotosta	557 976	462 000	0	462 000	599 000	639 000	674 000
Verotulot	11 863 998	11 063 000	0	11 063 000	12 002 000	12 444 000	12 739 000
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 839 898	2 130 227	183 831	2 314 058	2 918 462	2 955 900	2 993 337
Valtionosuudet	2 839 898	2 130 227	183 831	2 314 058	2 918 462	2 955 900	2 993 337
8080 Korkotuotot antolainoista	7 744	5 900	0	5 900	5 000	5 000	5 000
Korkotuotot	7 744	5 900	0	5 900	5 000	5 000	5 000
8220 Osinkotuotot ja osuuspo korot	2 234	2 500	0	2 500	2 000	2 000	2 000
8250 Viivästyskorkotulot	1 287	1 000	0	1 000	1 000	1 000	1 000
8290 Muut rahoitustuotot	5 469	6 000	0	6 000	5 000	5 000	5 000
Muut rahoitustuotot	8 990	9 500	0	9 500	8 000	8 000	8 000
8310 Korkokulut lainoista	-286 255	-200 000	0	-200 000	-210 000	-210 000	-220 000
Korkokulut	-286 255	-200 000	0	-200 000	-210 000	-210 000	-220 000
8650 Viivästyskorkomenot	0	0	0	0	0	0	0
8690 Muut rahoituskulut	-24	0	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-24	0	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-269 544	-184 600	0	-184 600	-197 000	-197 000	-207 000

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuottoina tuloslaskelmassa käsitellään arvioidut korkotuotot ja muut rahoitustuotot. Korkotulona on budjetoitu antolainoista, muista sijoituksista ja talletuksista sekä maksuliikennetileiltä talousarviovuonna saatavat tuloarviot (yhteensä 5.000 €). Muina rahoitustuottoina on budjetoitu mm. verotilityskorot, osingot ja osuus pääomien korot (yht. n. 8.000 €).

Rahoituskuluina on budjetoitu arvioidut korkomenot ja muut rahoitusmenot. Korkomenoja ovat pitkäaikaisista lainoista ja lyhytaikaisista lainoista talousarviovuodelta maksettavat korot 210.000 euroa.

Tilinpäätössiirrot

Budjetoitavia tilinpäätössiirtoja ovat erät, joiden toteutuminen on arvioitavissa talousarviota laadittaessa. Tällaisia eriä ovat muun muassa investointivaruksen purkaminen ja siihen liittyvä poistoeron muodostaminen koskien talousarviovuonna toteutettavia investointihankkeita. Myös aiemmin toteutuneisiin investointeihin liittyvä poistoeron purkaminen budjetoidaan tilinpäätössiirtoina.

Vuoden 2025 talousarvioon on budjetoitu edelleen edellisten vuosien mukaisesti tilinpäätössiirtona poistoeron vähennys (parantaa tulosta) 92.734 euroa.

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ

Talousarvioesityksen toimintakate vuodelle 2025 on -13.355.937 euroa. Talousarvioesityksen vuosikate vuodelle 2025 on 1.367.525 euroa.

Vuoden 2025 nettoinvestointimenot ovat esityksessä 1.032.564 euroa. Poistojen taso talousarviossa vuodelle 2025 on 1.432.041 euroa.

Talousarvion 2025 tuloslaskelman tilikauden tulos vuodelle 2025 on – 64.516 euroa.

Tilikauden 2025 ylijäämä poistoerokirjauksen jälkeen on 28.218 euroa.

5. RAHOITUSOSA

5.1 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2023	TA2024	TA2024 + muutos	TA2024 ennuste	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate +/-	2 626 273	686 179	870 009	870 009	1 367 525	1 657 796	1 793 377
Satunnaiset erät +/-	-						
Tulorahoituksen korjaukset +/-	18 833						
Investointien rahavirta							
Investointimenot -	1 350 360	- 1 766 064	- 1 827 564	- 1 827 564	- 1 234 564	-9 390 064	-9 954 464
Rahoitusosuudet investointeihin +	252 770	600 000	661 500	661 500	237 500	6 250 000	6 550 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot +	16 500	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000
Toiminnan ja investointien rahavirta +/-	1 564 016	- 359 885	- 176 055	- 176 055	490 461	-1 362 268	-1 491 087
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	-	-	-	-	-	-	-
Antolainasaamisten lisäykset -	-	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Antolainasaamisten vähennykset +	-	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Lainakannan muutokset	- 1 734 280	1 069 492	1 069 492	1 069 492	345 743	1 980 000	1 780 000
Pitkäaikaisien lainojen lisäys +		3 000 000	3 000 000		1 500 000	3 000 000	3 000 000
Pitkäaikaisien lainojen vähennys -	1 734 380	- 1 930 508	- 1 930 508		- 1 154 257	- 1 020 000	- 1 220 000
Lyhytaikaisien lainojen muutos +/-	100						
Oman pääoman muutokset +/-							
Muut maksuvalmiuden muutokset +/-	137 643			- 365 148			
Vaikutus maksuvalmiuteen +/-	- 32 620	709 607	893 437	528 289	836 204	617 732	288 913
Rahavarat 31.12.*	367 829	1 307 783	1 261 266	896 118	1 732 322	2 350 054	2 638 967
Rahavarat 1.1.	400 449	598 176	367 829	367 829	896 118	1 732 322	2 350 054
			*	*			
Pitkäaikainen laina 31.12. €	9 838 364	10 907 856	10 907 856	10 907 856	11 253 599	13 233 599	15 013 599
Pitkäaikainen laina per asukas	2 129	2 361	2 361	2 361	2 436	2 940	3 359
	4621	4620	4620	4620	4620	4501	4469

Kuntatodistuksia käytetään tarvittaessa täydentävänä lyhyen ajan rahoitusinstrumenttina.

Talousarvioon esitetään rahoitusosaan pitkäaikaisen lainan lisäystä 1.500.000 euroa vuodelle 2025. Pitkäaikainen lainakanta tilikauden alussa on 9,7 milj. euroa ja tilikauden 2025 lopussa 8,5 milj. euroa, jos lisälainaa ei nosteta.

Antolainauksen muutokset

Antolainauksen muutoksena budjetoidaan taseen pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset. Vaihtuvien vastaavien lainasaamisten muutokset budjetoidaan rahoitusosassa vaikutus maksuvalmiuteen -erässä tai ne voidaan budjetoida sitä ennen omana muut lainasaamisten muutokset -eränä.

Antolainasaamisten lisäykseen budjetoidaan arvio suunnitelmakaudella myönnettävistä antolainoista. Antolainasaamisten vähennykseen budjetoidaan antolainojen suunnitelmakauden lyhennykset. Antolainauksen muutokset -erä on sitova valtuustoon nähden. Vuodelle 2025 budjetoidulla erällä varaudutaan mahdollisiin hankkeiden välirahoituksiin.

Lainakannan muutokset

Lainakannan muutoksiin budjetoidaan pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos. Pitkäaikaisten lainojen vähennyksenä budjetoidaan kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset talousarviovuoden aikana. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset budjetoidaan nettomääräisenä. Lainakannan muutokset -erä on sitova valtuustoon nähden kokonaisuutena.

Tavoitteena on, että talouden investointimenot on pystyttävä kattamaan vuosikatteella suunnittelukaudella. Näin ei kuitenkaan talousarvio- ja suunnitteluvuosilla 2025–2027 ole mahdollista. Maksuvalmiutta turvataan tilapäisillä lyhytaikaisilla luotoilla esim. kuntatodistuksilla. Korkean investointitason takia maksuvalmiuden turvaamiseksi joudutaan turvautumaan myös pitkäaikaiseen lainoitukseen.

Kunnalla on taseessa 31.12.2023 kertynyttä ylijäämää 3.430.553,28 euroa.

6. HENKILÖSTÖOSA

6.1 Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä				
Vakinaiset ja määräaikaiset, henkilötyövuosina				
	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	0	0	0	0
Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys	15	9,9	3	3
<i>Siitä:</i>				
<i>Hyvinvoinnin edistäminen</i>	0,5	0	0	0
<i>Elinvoiman edistäminen</i>	2,5	3	2	2
<i>Työllistämisen edistäminen</i>	12	6,9	1	1
Hallintopalvelut	5	5	5	5
<i>Siitä:</i>				
<i>Hallintopalvelut</i>	3	3	3	3
<i>Henkilöstöhallinto</i>	1	1	1	1
<i>Taloushallinto</i>	1	1	1	1
Sivistyspalvelut	124,8	124,2	120,6	115,6
<i>Siitä:</i>				
<i>Sivistyspalveluiden hallinto</i>	3,5	4,5	4,5	4,5
<i>Ruokapalvelut</i>	8,2	8,2	8,2	8,2
<i>Perusopetus</i>	65,3	62,4	61,2	59,3
<i>Varhaiskasvatus</i>	41,3	41,8	40,7	37,6
<i>Kulttuuri ja vapaa-aika</i>	6,5	7,3	6	6
Tekniset palvelut	29,8	26,2	26,2	26,2
<i>Siitä:</i>				
<i>Teknisten palveluiden hallinto</i>	2,8	2,7	2,7	2,7
<i>Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut</i>	2,4	2,1	2,1	2,1
<i>Kaavoitus</i>	1,1	0,5	0,5	0,5
<i>Kiinteistöhuolto ja yleiset alueet</i>	22	19,4	19,4	19,4
<i>Kunnallistekniikka ja laitokset</i>	1,5	1,5	1,5	1,5
<i>Liikenneväylät</i>				
Yhteensä	174,5	165,3	154,8	149,8

6.2 Henkilöstökulut

	TP2022	TP2023	TA2024	TA2025
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	6 704 951	6 985 387	7 360 716	7 456 763
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	1 478 929	1 447 603	1 525 524	1 535 646
Muut henkilösivukulut	218 927	241 214	260 644	227 311
Henkilöstökulut yhteensä	8 402 807	8 674 204	9 146 883	9 219 719

7. INVESTOINTIOSA

Investointiosa sisältää investointiohjelman talousarviovuodelle 2025 ja investointisuunnitelman taloussuunnitelmavuosille 2026–2027. Investointihankkeen aktivointiraja on **10 000 euroa**. Aktivoitavalla hankintamenolla tarkoitetaan tällöin kokonaismenoja, jotka kirjanpidossa on tarkoitus kirjata tasetilille.

Aktivoitavia ovat ne perusparannusmenot, jotka parantavat hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskykyä alkuperäistä suuremmaksi. Hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskyvyn voidaan katsoa kasvaneen, jos perusparannus johtaa

- hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvuun
- suoritteiden laadun merkittävään parantumiseen, tai
- tuotantoprosessin kustannusten merkittävään vähentymiseen.

Korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuottamiskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää ennallaan, kirjataan yleensä syntymistilikauden kuluksi. Edellä mainittuja kriteerejä sovelletaan perusparannusmenojen aktiivointiedellytyksiä arvioitaessa.

Investointeja suunnitellaan pitkäjänteisesti useiden vuosien suunnittelulaskennoilla. Talousarviokirjassa esitetään vuosien 2025–2027 investointisuunnitelmat. Osa investoinneista jatkuu vuoden 2027 jälkeen.

7.1 Investointiohjelma 2025 ja investointisuunnitelma 2026–2027

INVESTOINNIT 11.11.2024	Kustannus- arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS2028
Investointimenot ja svop-sijoitukset					
Konsernihallinnon investoinnit					
Kiinteän omaisuuden hankinta	-650 000	-200 000	-150 000	-150 000	-150 000
Itärata Oy -hankeyhtiö	-15 192	-5 064	-5 064	-5 064	
Sähköinen arkistointi	-90 000	-90 000			
Konsernihallinnon inv. yhteensä (kustannusarvio-sarake ei sis. kaikkia rivejä ja talousvuosia *)	-755 192	-295 064	-155 064	-155 064	-150 000
Teknisten palveluiden investoinnit					
Kutilan kanava / TA2022-TS2027. (Kts. Investointitulot ko. hankkeelle). Kokonaisinvestoinnin suuruuden päivitetty 07/2022-kustannustasoon.	-16 800 000	-50 000	-7 550 000	-7 500 000	-1 700 000
Pappilanniemen silta	-500 000			-500 000	
Olemassa olevan infran perusparannuskohteet (kadut ja tiet, valaistus ym.)	-110 000	-110 000			
Saimaanharjun koulun piha-alueen kehittäminen koulun ja kuntalaisten käyttöön	-400 000	-200 000	-200 000		
Konstun montun ja Saimaanharjun urheilukentän kehittäminen, pumptrack/bmx rata, huoltotilat ja pukutilat ja varastot ym...	-100 000		-100 000		
Konstunrinne kaava-alueen infra	-810 000			-408 000	-402 000
Konstunmäki kaava-alueen infra	-676 000			-338 000	-338 000

INVESTOINNIT 11.11.2024	Kustannus- arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS2028
Saimaanharjun koulun katon korjaustyöt	-120 000	-120 000			
Kunnantalon peruskorjaus	-1 688 400		-735 000	-953 400	
Vehkataipaleen koulun vanhan osan kattopeltien vaihto	-50 000		-50 000		
Väinölän katon uusinta	-150 000		-150 000		
Ketveleen sataman valot ja valvonta	-20 000	-20 000			
Koulujen iv-kanavistot	-85 000	-85 000			
Koulujen valaistukset	-35 000	-35 000			
Koulujen jäähdytykset	-15 000	-15 000			
Sähköautojen latausasemat	-25 000	-25 000			
Venesatamien lukitus	-20 000	-20 000			
Kiinteistöiden lukitusuudistukset	-20 000	-20 000			
Polkupyöräpysäköintien kehittäminen	-37 500	-37 500			
Rakennusvalvonnan tietojärjestelmät	-30 000	-30 000			
Sotekiinteistöiden yhtiöittäminen	-20 000	-20 000			
Päiväkodin pihan kiinteää katos	-50 000	-50 000			
Vehkataipaleen tien leventäminen ELY-keskus rahoitus kuntaosuus	-350 000		-350 000		
Teknisten palveluiden inv. yhteensä (kustannusarvio-sarake ei sis. kaikkia rivejä ja talousvuosia *)	-22 111 900	-837 500	-9 135 000	-9 699 400	-2 440 000
Vesilaitoksen investoinnit					
Vesilaitoksen investoinnit	-300 000	-100 000	-100 000	-100 000	
Vesilaitoksen inv. yhteensä	-300 000	-100 000	-100 000	-100 000	0
Investointimenot yhteensä	-23 167 092	-1 232 564	-9 390 064	-9 954 464	-2 590 000
Investointitulot					
Kutilan kanava - avustukset	14 400 000		6 250 000	6 250 000	1 900 000
Pappilanniemen sillan valtion avustus	300 000			300 000	
Liikuntapaikka-avustus Saimaanharju	200 000	200 000			
Polkupyöräpysäköintien kehittäminen	37 500	37 500			
Investointitulot yhteensä	14 937 500	237 500	6 250 000	6 550 000	1 900 000
Investointien nettomenot (kustannusarvio-sarake ei sis. kaikkia rivejä ja talousvuosia)	-8 229 592	-995 064	-3 140 064	-3 404 464	-690 000

8. KONSERNIOSA

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään seuraavat yhteisöt:

Tytäryhtiöt (100 % omistus)

- KOY Taipalsaaren Asunnot
- Taipalsaaren Lämpö Oy

Kuntayhtymät:

- Etelä-Karjalan liitto
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Lisäksi kunnalla on omistuksia myös muissa yhteisöissä, mutta niiden asema pääsääntöisesti on enintään osakkuusyhteisön (omistus 20–50 %) verran.

Myös Saimaan Kuitu Oy on osakkuusyhteisö.

8.1 Tytäryhtiöiden tavoitteet taloussuunnittelukauden vuosille 2025–2027

KOY Taipalsaaren Asunnot sekä Taipalsaaren Lämpö Oy

Talouden tasapainotustyön edellyttämä vähimmäislinjaus kunnan tytäryhteisöille on ollut jo vuoden 2018 talousarviossa edellytetty tavoite: **Yhtiöiden on selviydyttävä oman liikevaihtonsa turvin ilman kunnan taloudellista tukea.**

Muut yksityiskohtaisemmat tavoitteet on esitetty seuraavilla sivuilla.

Yhtiöissä noudatetaan kunnan konserniohjetta, mikä on uudistettu vuonna 2020. Kuntalain 47 §:n mukaisesti omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Talouden tasapainotustyö edellyttää varmasti myös muita emokunnan linjaamia selviytyksiä yms. mutta ne ovat normaalin omistajaohjauksen toimenpiteiden piirissä.

Konserniyhtiöiden taloudelliset tavoitteet -taulukkoissa toisessa sarakkeessa on esitetty mittarien nykyarvot tilanteessa 31.12.2023. Tavoitearvot neljännessä sarakkeessa ovat taloussuunnittelukauden lopun (tilanne 31.12.2027) tavoitteita. Minimitaloite ja maksimitavoite on esitetty erikseen. Toiminnallisissa ja vaikuttavuuden tavoitteissa on esitetty tavoitearvon nykytila ja tavoitekauden tavoitetasot.

Konserniyhtiöt raportoivat konserniohjeen mukaan säännöllisesti riittävällä laajuudella. Talouden suunnittelukauden 2025–2027 pitkän tähtäimen investointisuunnitelmat (PTS) on sisällytetty tavoitteiden saavuttamisen realiteetteihin suunnittelukauden talousarvioon.

KOY Taipalsaaren asunnot

Taloudelliset tavoitteet

	tilanne 31.12.2023	viitteellinen ohjearvo	tavoite
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	yli 10 vuotta	erinomainen alle 1 vuosi hyvä 1–3 vuotta tydyttävä 3–5 vuotta välttävä 5–10 vuotta heikko yli 10 vuotta	välttävä
Omavaraisuus- %	8,2 %	erinomainen yli 50 % hyvä 35–50 % tydyttävä 25–35 % välttävä 15–25 % heikko alle 15 %	välttävä
Velkaantumis-%	yli 200 %	erinomainen alle 10 % hyvä 10–60 % tydyttävä 60–120 % välttävä 120–200 % heikko yli 200 %	välttävä
Asuntopoliittika		Kunnan asuntopoliittinen ohjelma seuraavalle kymmenelle vuodelle valmistuu syksyn 2024 aikana.	asuntopoliittisen ohjelman päivittäminen
Investoinnit		PTS sekä lakiin tai asetukseen perustuvat pakolliset toimenpiteet korjaushankkeissa.	energiatehokkuus sekä öljylämmityksestä luopuminen

Toiminnalliset ja vaikuttavuuden tavoitteet

		Tavoite
Käyttöaste	Käyttöasteen pitäminen korkealla	Vähintään 93 %
Vuokrasaatavat	Vuokrasaatavien ennaltaehkäiseminen	vuokrasaatavat < 2 % liikevaihto
Asukaspysyvyys	Asukkaiden alhainen vaihtuvuus asunnottomuuden ehkäisy	Asukasneuvonta, asumisviihtyvyys
Peruskorjaukset/PTS	Kiinteistöjen korjaus ja huoneistokorjaukset	Talousarvion mukaan
Asukasdemokratia kerta/vuosi	Asukastoimikunnan jatkaminen ja tukeminen	asukaskokous

Tulosarviot

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	964 458	1 043 244	977 753	1 013 353	1 013 244
Liiketoiminnan kulut	-766 508	-863 030	-826 763	-865 000	-865 000
Liikevoitto	197 950	180 214	150 990	148 353	148 353
Rahoitustuotot ja -kulut	-184 583	-159 569	-144 866	-144 866	-144 866
Tilikauden voitto	3 499	20 645	6 124	3 487	3 487

Taipalsaaren Lämpö Oy

Taloudelliset tavoitteet

	tilanne 31.12.2023	viitteellinen ohjearvo	tavoite
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	6 vuotta	erinomainen alle 1 vuosi hyvä 1–3 vuotta tydyttävä 3–5 vuotta välttävä 5–10 vuotta heikko yli 10 vuotta	hyvä
Omavaraisuus- %	17,4 %	erinomainen yli 50 % hyvä 35–50 % tydyttävä 25–35 % välttävä 15–25 % heikko alle 15 %	hyvä
Velkaantumis-%	121 %	erinomainen alle 10 % hyvä 10–60 % tydyttävä 60–120 % välttävä 120–200 % heikko yli 200 %	tydyttävä

Toiminnalliset ja vaikuttavuuden tavoitteet

		Tavoite
Käyttöaste	Käyttöasteen pitäminen	+/- 2 %
Peruskorjaukset/ huollot	Verkon korjaukset ja huollot	Talousarvion mukaan
Investoinnit	Investoinnit tehtävä omalla tulorahalla	Talousarvion mukaan
Toimintavarmuus huoltojen osalta	Käyttökatkosten määrän minimoiminen	ennakointi

Tulosarviot

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	1 013 183	1 042 503	1 073 353	1 084 620	1 084 620
Liiketoiminnan kulut	-939 774	-990 879	-1 035 843	-1 010 794	-1 010 794
Liikevoitto	74 007	51 624	37 510	73 826	73 826
Rahoitustuotot ja -kulut	- 39 595	-40 241	-35 454	-41 000	-41 000
Tilikauden voitto	38 213	11 383	2 055	32 826	32 826